

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

DEBRECEN VÁROS KÖNYV-
NYOMDA-VÁLLALATA,
ahova a lap szétküldésére vonat-
: kozó felszólamlások küldendők. ::

Megjelen hetenként egyszer, szombaton, másfél iven.
Előfizetési ár: egész évre 12 kor., félévre 6 kor.
Egyes szám ára 30 fillér.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVA-
TAL DEBRECEN, NYOMTATÓ-
UTCA 9. SZÁM,
ahova a lap szellemi és anyagi ügyeire vonat-
kozó összes közlemények, kéziratok, előfize-
: tések és hirdetési díjak küldendők. ::

SZLEZÁK LÁSZLÓ

Bur villamos vasut-
órház megállóhely.

1900. évi párisi világ-
kiállítás: on kitüntetve.

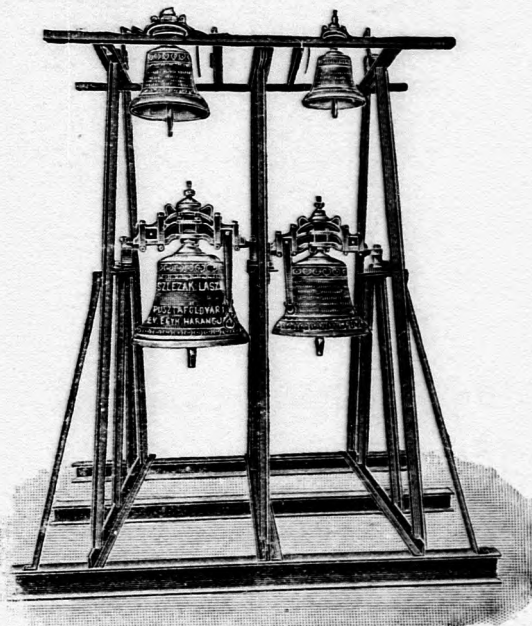
Budapest, VI., Frangepán-u.
77. szám. (Saját házában)

Ajánlja legjobban berendezett harangöntődjét a nemes egyházak részére. Harangokat bármily nagyságban ujonnan önt, régi, repedt, vagy nem összhangzó harangokat a legmagasabb árban átveszi és átönti a legszebb zengzethen, a legfinomabb harangérből, tiszta csengő hanggal. Minden harang hangja előre határozatlik meg. — Különösen ajánlja a legjobbnak bizonyult és a legkönnyebben kezelhető harangfelszereléseit, amelyek a torony falait nem rázzák, akár kovácsolt-, akár öntöttvas szerkezettel. A legújabbban a ceglédi, bölcseki, zilahi, ráckevei, erzsébetfalvai, nyirmártonfalvai, makádi, veresegyházai, zólyomi, székelyudvarhelyi, kevecshidai, kiscsányosrói, katódfai, rimakokovai stb. református egyház nagyharangjait öntötte és vasállványokra helyezte, jelenleg önti a szentesi református egyház nagyharangjait.

Költségvetéssel díjmentesen szolgál és kívánatra a helyszínére saját költségen utazik.

Számos egyházi elismerés! Telefonszám: 174—16.

harang-ércöntőde, harangfelszerelés
és haranglábgyár

Ezen harangok 1913-ban a pusztaföldvári evang. egyház részére készültek, méltóságos Balla Mihály miniszteri tanácsos úr rendelésére.

Toronyórákat

gyárt minden nagyságban,
elsőrendű modern kivitel-
ben, sok évi jótállással a

Villamosóra- és
toronyóragyár

Budapest, Szív-utca 32.

Budapest székesfőváros szerződéses torony-
órássai. Több aranyéremmel kitüntetett. Költ-
ségvetés díjtalan. Előnyös fizetési feltételek.

Kunz József és Tsa

cs. és kir. udvari száll. kir. kiváltságos nagykereskedők

Budapest, V., Deák Ferenc-u. és Bécsi-u. sarok.

Vászon, asztalnemű, női és
uri divat-cikkek, menyasz-
szonyi kelengye, uri és női
fehérneműek, gyermekruha,
szőnyeg, függöny, magyar házi-
ipari cikkek nagy áruháza.

Háborús imádságos könyvecskék.

Írta: **CSIKY LAJOS**, a Ferencz József-rend lovagja, nyug. theol. akad. tanár

Istenért, Hazáért, Királyért.

Imádságok a hadbavonuló és már a harctéren küzdő katonák számára.

BOLTI ÁRA: 1 drb 100 drb 500 drb vételénél
20 fillér 15 fillér 14 fillér.

Istenre bízom magamat.

Sebesült és beteg katonák elmékedése és imádságai.

BOLTI ÁRA: 1 drb 100 drb 500 drb vételénél
20 fillér 15 fillér 14 fillér.

A szeretet Istenének nevében

Elmékedések és imádságok hadrakelt atyáink-fiajért. — Családi és magánhasználatra.

BOLTI ÁRA: 1 drb 100 drb 500 drb vételénél
20 fillér 15 fillér 14 fillér.

Petőfi legszebb harci költeményei.

Összeállította: **Kardos Albert dr.**

BOLTI ÁRA: 1 drb 100 drb 500 drb vételénél
20 fillér 15 fillér 14 fillér.

MEGJELENTEK:

HEGEDÜS ÉS SÁNDOR

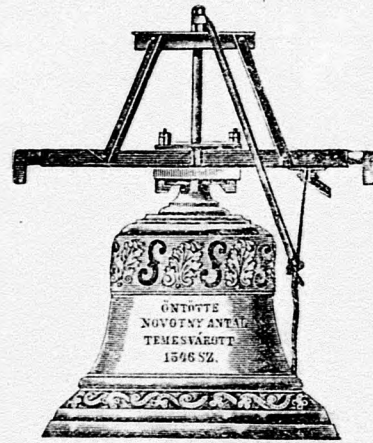
prot. irodalmi könyvkiadóhivatalában DEBRECENBEN.

NOVOTNY ANTAL FIA

harangöntőde és vasharanglábgyár

Temesvár, Gyárváros.

Ajánlja magát több évi szavatolás mellett régi harangok újraöntésére, valamint új harangok és teljes harangcsoportok előre meghatározott hangok utáni elkészítésére. Különösen ajánlja saját találmányu új modern átlyukasztott

harangjait

melyek felső részükön a hegedűéhez hasonló S alakú nyílásokkal vannak ellátva és azért erősebb, terjedelmesebb és mélyebb har-

guak, mint régi modoruak. Ily szerkezetű 327 kgros harang hangban egyenlő 461 kgros régi modoru haranggal. Ajánl továbbá fogatható vertvas-koronákkal, régi harangok lyet nekkel való újra szerelését és vertvas-harang állványoka-

Költségvetések és képes árlapok díjmentesen szolgálhatnak — Az 1896 orsz. kiállításon milleniumi nagy-
eremmel kitüntetve.

A tisztelendő lelkész és tanár urak figyelmébe.

Elegáns, tartós minőségű, modern szabású **őszi és téli fiú- és leányka-ruhákat** szolid áron vásárolhatjuk az előnyösen ismert

NEUMANN M.

cs. és kir. udvari és kamarai szállító férfi-, fiú- és leánykaruha telepénél

Debreczen, Piac-utca 51., Főpostával szemben.

* Árjegyzék kívánatra díjtalanul küldetik. *

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

DEBRECEN VÁROS KÖNYV-
NYOMDA-VÁLLALATA,

ahova a lap szétküldésére vonat-
kozó felszólamlások küldendők. ::

Megjelen hetenként **egyszer**, szombaton, másfél iven.

Előfizetési ár: egész évre **12 kor.**, félévre **6 kor.**

Egyes szám ára **30 fillér.**

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVA-
TAL DEBRECEN, NYOMTATÓ-
UTCA 9. SZÁM,

ahova a lap szellemi és anyagi ügyeire vonat-
kozó összes közlemények, kéziratok, előfize-
:: tések és hirdetési díjak küldendők. ::

Gróf Tisza István.

Máskor sem volt ránk és az országra nézve közömbös, mit mond és mit tesz ez a gondviselészerű nagy ember, kit a sors éretörvénye nagy fordulatok után ismét az ország élére állított, s aki ismét hatalomra jutva még nagyobbá lett, mint valaha.

Tisza Istvánt akkor is meglehetett hallgatni, midőn csak a maga nevében, vagy mint kálvinista egyházi méltóság beszélt; akár Kaposváron a felekezetek testvéri egyetértéséről s a lélekalászat helyett saját hívek intenzivebb gondozásáról, akár a M. P. I. T. gyűlésén a keresztyén szabadságról és a nemes felvilágosodottságról.

Most, hogy a végzet akarata és diplomatáink balkezűsége a véres világháborúba sodortak s a föld első nagy hatalmaival s azok között a célját szívósan követő Nagy-Britanniával is összeütközést hoztak (a másik kettő nem oly férelmes); most, midőn így állunk a rettenetes, a soha nem hitt múlt, az 1914. év örvényének a szélén és a hét lakattal elzárt ismeretlen és férelmes jövődőküszöbén: kétszeres erővel hat ránk minden olyan kijelentés, mely az ország magaslatáról s a vezető férfiak ajkáról hangzik.

Más az, midőn egyszerű halandók szólnak, akik csak benne élnek az időben s az ártól sodorva úsznak annak vizein s más az, midőn a kormányzás urai, a hatalom birtokosai beszélnek, akik csinálják az eseményeket, amikért a felelősséget is viselik. Más az, midőn a nagyhírű államférfi, fájának első embere és prófétája szól.

És soha még magyar miniszterelnök úgy nem szólott, mint gróf Tisza István és soha még

kormányelnök beszéde sem tett nagyobb hatást, mint az ő beszéde.

Szívünköl szólt, a nemzet és a trón nevében szólt. Kálvinista őszinteséggel szólt.

Szavai után akár alakját is meg lehetne ércebe önteni, mint az athlétát, vagy a diskosvetőt, vagy mint az elfeledt debreceni mester, a Tóth András. lőfékező csikósát, valamint messzire hangzó beszédét is, melynek vezérigéi három birodalomban is visszacsendültek:

„Vége a búsmagyar politikának, vége a magyarság elleni bizalmatlanságnak. Új ég és új föld kezdődik, a híveknek, a hősöknek megjutalmazásával, a hishitűeknek, a gyáváknak megbüntetésével; a magyar állam és nemzet szebb, boldogabb jövődjével“.

Valóra válik hát a költő jóslata:

„A magyar név megint szép lesz,
Méltó régi nagy híréhez.
Mit rákentek a századok,
Lemossuk a gyalázatot!“

A nemzet első férfija, a trón bizalmasa gróf Tisza István állapítja meg s az egész világ elismeri, hogy már le is mostuk.

A magyar nemzet, a magyar hűség, a magyar vitézség kiállották a tűzpróbát s ami még a teljes győzelemig hátra van, azt már könnyebben meg lehet szerezni.

Babért. jutalmat, elismerést arat a hű, az érdemes s ilyenek a magyarság hős fiai mindnyájan; új, szebb fényt a nemzet, a hon.

Büntetést a gaz, a gyáva, megvetést a közönyös, a kishitű.

De ilyen mi köztünk nem volt senki s hogy is lehetne ott, ahol oly hősök vannak, mint a mi fiaink s ahol oly államférfiak, mint gróf Tisza István?

Vándor.

Új év — új élet.

II.

A kálvinistaság nemzet-fentartó erő volt a múltban.

Mi tartottuk meg a magyarság nyelvét, mi védelmeztük alkotmányos szabadságát és mi tanítottuk fiait.

Ha most ebben a világveszedelemben is a küzdő magyarság élére állunk, csak régi szerepünket vesszük vissza, amelyből a békés fejlődés éveit kiestünk.

Valamikor mi és az egyházak voltunk minden mindenkben, most pedig már kezdünk nagyon bepókhálósodni, bemohosodni, a fejlődés útjától félre kerülni, a nemzet életében elevenen ható tényezőnek megszűnni s amolyan kegyelem kenyérfélére szorulni.

Itt az ideje, hogy régi rugalmasságunkat visszanyerve, az élet-halál harcban álló magyarság s azok között mi híveink sorába álljunk s ami fentartó erőt egyház és hit a népek megadhat, a mi népünknek, a magyar hazának, a magyarság hőseinek e világveszedelemben mi, a magyar egyház is megadja.

Átkozott a háború, tenger a kiontott vér, irtóztató a pusztulás. De nincs most idő a borzadásra, a kegyes elmélkedésre, a szent megállapításokra, hanem csak a cselekvésre.

A felelősséget viseljék azok, akik ezt a világveszedelmet felidéztek, mi pedig csak azt nézzük,

hogy a tűz lángja már a szomszédban éget, hogy a gátat tört hullámok már határainkat ostromolják. Éghetetlen aszbeszt fedelekről ne most ábrándozzunk s ne most a népek áradásának eszményi eloszlásáról és felhasználásáról.

Most csak oltunk, gátat emeljük és a küzdeket erősítsük s a világháború sikeres bevégzésére mindent elkövessünk.

Másoknak csak érdekük (vagy még az sem) áll kockán e harcban; nekünk lételünk, állami önállóságunk is veszedelemben forog.

Németország, egy 65 milliónyi nép, nem semmisülhet meg soha. Legrosszabb esetben még várnia kell a világalomra.

Anglia nem veszthet semmit, ami igazi létérdeke s ami igazán az övé. Legfeljebb nem lesz kénytelen örízni a világot, amelyet eddig északtól délig, kelettől nyugatig kirabolt, de amelynek kincseit már felélni se tudta.

Oroszország legfeljebb szabadabb alkotmányt kap, ha veszt s Franciaország is csak egy nagyobb fokú izgalmon megy keresztül (neki, aki az életet meg nem becsüli, a kiontott vér és élet úgy se érték).

De mi lesz mi belőlünk rokotalan, magános, 20—21 milliónyi népből, 10—11 milliónyi magyarból, mi lesz, ha feldúlnak, felégetnek, elpusztítanak, megcsónkítanak? Ami Galiciában és Lengyelországban történik, az vár mi reánk is. In hoc capite video sortem meam, mondta testvére levágott fejét meglátva Hannibál. In his exemplis videtur sors nostra, mondhatjuk mi, a Kárpáton túli és határszéli pusztulásra mutatva. Galiciából a Szan-folyóig, ahol orosz megfordult, felégettek, elraboltak bepíszkoltak mindent. Még fűtni való galyat se hagytak. A Szan-folyón túl 17 éven felül besoroztak vagy fogságba hurcoltak minden férfit és megbecstelenítettek minden nőt.

Ez a sors vár hazánkra s akik ennek föld-

Harmonium, Hegedük, Tárogatók

és a többi hangszereket általánosan elismerve legjobban szállít

Magyarország legnagyobb hangszergyára, Stowasser J.

csász. és kir. udvari szállító, színházak, zeneakadémiák, iskolák és a hadsereg szállítója, a RÁKÓCZITÁROGATÓ feltalálója,

BUDAPEST

II. LÁNCID-UTCA 5. SZÁM.
GYÁR: ÖNTŐHÁZ-UTCA 3. SZ.

AAAAAAAAAAAAAAAAAAAA

Régi hangszerek vétele és becserélése. oooo

ÁRJEJYZÉK minden egyes hangszerről külön küldetik.

jén laknak. És most aztán jotta felett vitatkozának s szemet forgassanak, holttá nyilvánítsanak, akiknek erre kedvük van s akik magokat ott Erdélyben biztonságban érzik.

Mi pedig többi magyarok csak bátran hozzunk meg minden áldozatot, amit a honért meg hozhatunk. Életünket és vérünket.

A felvidéki, határszéli egyházmegyékben már perzsel a háború lángja. Ott már riadoznak szegény papjaink és híveink. Ne várjunk rá, míg a láng majd minket is égetni fog, segítsünk, oltunk s fogjunk mindnyájan össze. Ne hagyjuk őket! Ha ki kell üríteni a felvidéket, adjunk nekik szállást az Alföldön.

Menjen el mindenki, aki teheti, aki mostani helyén nem pótolható, aki hadköteles korban van. Menjen el a lelkész is, a lelkészjelölt is, míg nem késő. Ne hagyjuk egymást s a hont. A magyar református egyház kövesse hívei példáját, akik az első sorokban küzdenek (soha annyi dícséret, mint amennyi az alföldi és a székely ezredeket érte). Minden papja Tyrteusz-ként lelkesítsen most a küzdelemre. Itt a próba, az utolsó nagy próba. Minden kerület, egyház (ha teheti) kórházat rendezzen, beteget ápoljon. Minden egyház a küzdő harcosok segélyére bátorítással, vigasztalással, dicsőítéssel siessen. S mert az élő szó az ágyúk dőréjében nem hallik, az élő szó hiányát írott betűkkel, nyomtatott iratokkal pótolja. Hadd olvassák az írást a fáradt harcosok és erősödjének meg tőle. Legyen az bátorítás a küzdőnek, dicsőség az elesőnek.

A Luther-Társaság sok ezer példányban terjeszti ez alkalmi iratokat. A katolikusok minden sebesültet ellátnak és a csataterén is szorgalmasan agitálnak. Még a mi fiainkat is pártfogásuk alá veszik és szűzmáriás imádságokkal kedveskednek nekik. Egyes egyházak (mint például a pécsi, de mások is) nálunk is sokat tesznek. A tiszántúli egyházkerület agilis püspöke, dr. Baltazár Dezső a nagy kerületet is megmozdította ez érdekekben és valóságos csodát mívelt. Kevés idő alatt ezeket szedett össze. Szép. De itt a részlet eljárás nem elég és egyetemes intézkedésre van szükség.

Ezt hiában várjuk a Magyar Prot. Irodalmi Társaságtól, melynek tiszti-kara lemondóban van

s melynek titkára legfeljebb táviratokat ha szerkeszt s melynek Szemléje igazán megfelelő helyre került a hitevesztett Erdélybe. Kincses Kolozsvárra. A konventi előadó se foglalkozhatik ilyen kis dolgokkal. Ez nem az adminisztrációnak a feladata s nem hatósági kérdés.

Foglalkozzunk hát vele mi, magyar református lelkészek, mint az Orle tagjai s vegye kezébe a dolgot az Orle maga. Az Orle egyetemes intézmény, intézkedhetik hát egyetemesen. Nem a muszály kényszerítő hatalmával, hanem a szeretet megértő erejével. S van is, akikhez szóljon, a magyar református papokhoz, akik zászlója alatt csoportosulnak; van is, kikhez forduljon: a kis magyar református gyülekezetekhez és hívekhez, akik e célra mindenütt adakozni készek.

Csak kérni kell tőlök. Csak el kell mondani nekik, hogy mire?

A küzdők megerősítésére, a bánatosok megvigasztalására s az elesettek ünneplésére.

Minden falu, minden egyház, melynek ilyen halottja van, ünnepre harangoztasson, fényes gyász emlékűnnepet rendezzen, temetőbe vonuljon vagy fel a templom elé gyülekezzék. Az elesett bajnok apját, anyját, családját szeretettel, tisztességgel vegyék körül s a hősök nevét pedig magasztalással ünnepeljék s őket példaként az ifjak elébe állítsak. Hadd hallják ezt, akik a táborban vannak s ne féljenek letenni az életet a hazáért, a szabadságért, az egyházért. Hadd lássák az ünneptetést azok, akik itthon maradtak s vágyjanak ők is így élni a hazáért, szabadságért, a Krisztusért. Mert ő az alpha és omega. Ő a kezdet s a vég. Ő tanított meg a másokért való áldozatra. Az ő példáját követik mindazok, akik most a családért, a házi tűzhelyért, a hazáért kiállanak. Még azok a katonának állott papjelöltek is, akiknek lármás fellépte (?) annyira megbotránkoztatott némelyeket, de akiknek példája új időt, új korszakot jelent e hon és a magyar református egyház történetében. Új évet, új életet mindnyájunknak.

Dr. Ferenczy Gyula.

IFJ. BARTHA ISTVÁN DEBRECEN, KOSSUTH-UTCA 35.

KÖVEZŐ-MESTER ÉS
UT-ÉPÍTÉSI VÁLLALKOZÓ

Elvállal kocsitútak, gyalogjárdák, udvarok, kapubejáratok kiburkolását terméskövel, kockakövel vagy téglával, vidéken is. Költségvetéssel szívesen szolgálok. — Telefon 785. szám.

Temető imádság.

Szentjóby Andor, a debreceni 39. gyalogezred egyéves önkéntes, kadet-aspirantja fölött.¹

„Im járulunk Tehozzád :
Élet, halál Ura.
Kezdünk síró zsolozsmát
Halotti nagy búra.
Ó, halld szívünk keservét,
Fulánkjait szedd el ;
A koporsó félelmét
Fiad által vedd el.“ Amen. (Novák L.)

*

Urunk! hatalmas Isten, életnek és halálnak szabados Ura, megállunk imé előtted félelemmel; feléd tekintünk néma fájdalommal; kezedhez nyúlunk remegő kezünkkel, ó, mert nem értjük, nem tudjuk, erős Isten, haragszol-é, avagy szeretsz-é minket, porból-való csinálmányát kezdednek, midőn koporsó mellé állít parancsoló szavad. A mélységből kiáltunk fel Tehozzád: a fájdalom, gyász, halál völgyének siralmas mélységéből, amely fölött az Úr Te vagy csupán s amelyben mind, kik emberek vagyunk: vesztetni, sírni, szenvedni és gyászolni tudunk csak.

Urunk! nagy Isten, tekints alá magasságos egeből, ha a vér, könny és jajszó fellege szemed tekintének gátat nem vetett. Urunk! nagy Isten, hajtsd hozzád füled, ha az ágyúk dörejje, a véres, világ-duló háború zivatarra, halálhörgés siralma, vérontó kardok csattogása, a bosszúállás mennydörgő átkai s a gyilkos harag ezerszeres villámesattogása közül megértheted az esdeklő imádság könnyekbe fúladt jaj-szavas beszédét. Uram! nagy Isten, nyújtsd alá karod, ha a vérengző küzdelemnek fegyvertársa mellett a fájó szívek védelmére paizst ragadni van erőd s hatalmad, hogy megfogd remegő kezét a fájdalomban földre-roskadóknak. S kezdedben, ó, örök Vigasztalás: mindenható szeretet Istene, ó, nyújtsd alá a földre a szívedet, amelyből, mint vigasztaló pohárból, enyhítsd a szenvedőknek kínjait s itasd meg a meg-

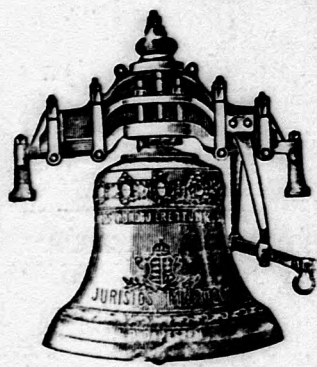
¹ A hősi halált halt ifjú levante: fia Szentjóby Kálmán debreceni ref. tanítónknak. Súlyos sebet az északi harctéren kapta október 28-án Lozsef-nél s egy hónapi gyötrelmes szenvedés után halt meg nov. 27-en, anyja karjai között a sátoraljajuhelyi Erzsébet-kórházban, ahonnan nov. 29-én temettetett nagy részvét mellett az ottani köztemető katonai parcellájába.

enyhülés borával: szíved szeretetének italával a bánat miatt epedő szomjúságot.

Ó, nagy Isten! felséges és hatalmas, itt e siralmak házában pitvarában, a földi kínok jajszavától hangos pitarban,¹ itt fekszik egy koporsó, melyben álmatlan álmát álmodja a valónak gyötrelmes, véres váltsága árán egy ifjú, aki ott a harcmezőn, a háború egetverő véres viharzásában áldozta fel virágzó ifjúságát; egy ifjú, ki ifjúsága, szépsége, reménye s szerettei szeretetének színes bokrétájával ment a küzdelem vért virágzó gyászos mezejére, hogy kiomló vérenek sötét, siralmas bokrétáját a halál keze kebelére tűzze s csak halni jöjjön vissza oda, ahol élt; a földre, melyért vérell áldozott, a honba, melyért élni kellene s amelyért élni nehezebb, mint meghalni. Ó, nagy Isten! felséges és hatalmas, itt, e siralmak házában pitvarában, melyből az út csak temetők felé visz, egy koporsó van s benne egy halott: egy élet, amely többé már nem élet; reménység, amely nem hoz több virágot, csak majd ott kinn, a temető tavaszán: egy ifjúság, mely már múlandóvá lett; erő, amely merő erőtelenység; szeretet, amely koporsóba hullt; egy ember, aki néhai csupán már; egy vándor, akit szeretet s reménység nevelt fel a vándorút elejéig s kit ifjúsága: a jövő arany-kilincses ajtaja előtt, a boldogságnak küszöbén a Halál várt, kezében véres karddal, mellyel megölte, kezében véres lobogóval, melyet reáborított szemfedőnek, kezében a vérvirág piros bokrétájával, amelyből sírja koszorúját fonta.

Atyánk! felséges Istenünk, a szerető szíveknek reménysége: mint hold világított ott távol, a véres harcok mezeje fölött, a félelmek és jajszavak hangos éjszakájában e vitézkedő levitézlett felett, míg a kiomlott vérből fakadó bánat felhője ki nem oltotta fényét; a hit halvány csillagai rebegtek a hosszan szenvedő vitéz harcoknak tövissel rakott kórágya fölött, míg a halál hideg lehellelte el nem fújta e hit csillagait reménységök egéről a gyász siralmas, sötét semmiségébe. S most éjszaka van: a bánat éjszakája, a gyászolóknak szívében belől s szemök előtt kívül e koporsó körül is, míg el nem hozod a vigasztalódás napfényben úszó reggelét reájok. De, ó, mikor, mikor lesz ez, Atyánk? Hiszen a fájdalom sötét, nagy éjszakája olyan soká tart, ameddig az élet s tán a halálnak éjszakája lesz csak, amely be-

¹ A szertartás az Erzsébet-kórház halottas-kamarájában folyt le. Sz. Sz. I.

Elsőrendű haranggyár, szerel a kitűnő Pozdech-féle rendszer szerint, mely annak idején Ő felsége a király által 2 aranykeresztellett lett kiténtetve

Mesekönnyű indítás, nem rezgetti az állványt, még kevésbé a tornyot. Csupán előnye van, hátránya nincsen. — Mérsékelt árak, szolid és szép kiállítás. — Kedvező fizetési feltételek. Alapítva 1868-ban. Felülmul minden eddigi szerelést. Telefon 77—51.

Jurisics Márton harangöntő- és harangfelszerelő-gyár
Budapest, Rózsa-utca 51—53.

Elvállal minden e szakmába vágó munkát, u. m.: elsőrendű harangok szállítását, régi harangok átöntését, régi harangok átszerelését Pozdech-féle forgatható öntöttvas-koronára, esetleg forgatható kovásoltvas-koronára, kikopott csapok kieserését stb. Készít fekvő és álló harangvas-állványokat jutányos áron. Költségvetéssel szívesen szolgál. Jutányos árak, pontos és tisztességes kiszolgálás. Kívánatra saját költségén utazik a helyszínére.

végzi majd reájok nézve a gyásznak s fájdalomnak éjszakaiját.

Uram, ki e koporsó ölében pihen s ifjúságának színes álmait, szülői szívek gazdag reménykedését magával viszi le a sír ölébe, már boldogabb, bizonyos boldogabb (mert nem érez), mint azok, akik roskadva és görnyedve hozták szívükön és vállukon a gyász, csalódás és bánat keresztjét, amely reájok nézve próbatételeznek keserves, véres, jajszavas keresztje lett. De im, azok (s tekintsd meg ezt, nagy Isten!), kik itt állnak fiok s testvérök koporsója mellett. „szükölködnek nagy mértékben segedelmed nélkül“. Mint Ábrahám, az Isten embere, az oltár előtt, melyen fiát megáldozni akarta, úgy áll, im itt, e koporsó előtt a fájó szívű, ám erős hitű apa s bizony-bizony e koporsó is oltár, véres, szent oltár, melyen ő is megáldozá fiát, akit nagyon szeretett: a hazáért, melyet nagyon szeret.¹ S a fájó szívű édes jó anya, aki míg itt egyik fiát siratja, de visszasírni tenger könnyel se tudja már a halál karjából, amely öléből elrabolta, gyászának rejtett fájdalmait közt titokban a másik fiára² gondol, ki a harcoknak véres mezejéről szívében a halál ígéretével tért meg, viselvé ő is szenvedésnek keserves igáját. Itt áll az egyik testvér s távol, otthon, a többi testvér: zokognak és sírnak szent, fájó könnyeket s a szenvedés e drága gyöngyeit rakják elébe, ó felséges Isten, váltságául a lelki gyötrelmeknek. Tekintsd meg, ó Uram, fájdalmukat s kiomló könnyüket tomlódba gyűjtsed. Mert *Jóbok* *ők, bús Jóbok* *ők, kiket Jóbbá s jobbá szentelt a bánat, a fájdalom a Tebenned vetett hit, reménység és bizodalom által. Mind Jóbok* *ők, Uram, nevök, sorsuk szerint is, mert leesett a fejök koronája s „zokogva kél az ajkukon a bűnük gyászos érzete; s szívökben egyre ég-lobog a fájdalom szövétnéke“.* De im, erősen állnak, mert szeretnek Téged, mert a te néped, mert biznak Tebenned, mert országodnak munkásai ők, földednek magvetői, *kezed kertjének kertészei* *ők.*³ kik a gyásznak véres ruháján ha megosztóznak, letörlik velök szemök tüzes, véres könny-permetegjét s kiknek jajszava imádsággá szelidül, mire

¹ Erős függetlenségi s gyökeres hazafias érzelmű nagyvennyolcas pártfőnök az apa. Sz. Sz. I.

² Sz. Elemér, a debreceni 3. honv. gyal. ezred főhadnagya, aki súlyos betegséggel jött vissza a harcterről. Sz. Sz. I.

³ Az apa debreceni ref. tanító, a nővér: Sz. Lenke, püspökladányi ref. tanítónő. Sz. Sz. I.

fájó szívükből ajkukig felér. A véres, könnyes porba esett szívöket im hulló könnyeikkel mosogatják s a mélységből, a síralkak mélységéből, amelybe e gyással a Halál keze vetette le őket, irgalmadban bizásunk emelgeti fel csüggedt lelköket. „Gyászuk belső s nem kap oly látszaton, mit csak díszül ölt fel a fájdalom“.¹ Tört szívöket megépití a Te mindenható tetszésseden megnyugvó hitük s a szent Hazának hozott áldozat enyhítő tudata.

Tekints le hát s tekintsd meg, ó, nagy Isten, az áldozatnak véres nagyságát, mely e koporsóban: szent és végső oltárán a honszeretnek előttd vérrel magasztaltatott fel, az áldozatot, mit e koporsóban megáldozott fiad hozott, ki a Haza hívó szavára elhagyta a csendes családi házat s benne azokat, kiket szeretett, hogy ott, ahol a szív némára válik, ahol az ajkon elfullad a dal, ahol véres virág terem a rónán, hol ágyúdörgés, fegyverropogás, kardesattogás s halálos jajszavak közt születik a béke és hal az ember: „ott essen el a harc mezején, ott folyjon az ifjúi vér ki szívéből“, ott áldozza fel ifjú életét s véres sebekkel: a halál rózsáival koszorúzva térjen meg a földbe, amelyért vére omlott. A véres áldozat már ime kész van. Ránézve megszűnt már a küzdelem, a véres harc, a halálos tusa. E földön ime, elvégezve már a kötelesség, a szent feladat. Te nem akartad, hogy csaták tüzeben dörgő ágyúknak harsogó szava búcsúztassa az élettől a holtat s hősök halálát adtad bár neki, de hazahoztad s kegyelmes kezéd még szabad-földnek szent göröngyeit, kiomló könnyek drága gyöngyeit s kesergő szívek fájó sóhajtását terítgeti halotti szemfedőnek a holt vitéz hült hamvai fölé. Ó, örökj hát e hült porok felett és sugározd le nagy kegyelmedet a földre, amely test elfödi. És lelke leljen nálad szent jutalmat, szentet: amily szent volt a földi érdem, mit élet s halál juttatott neki. Add meg neki, ó seregek Ura, az örökélet és örökdiesség hervadhatatlan hősi koszorúját örökkönélő, soha-hervadó virágiból a menyeyei mezőknek. S adj neki boldog, csöndes, fényes álmat a koporsó hideg, sötét ölében s adj neki boldog és ékes valót a mennyben, melyben már nálad él örökre.

S azoknak, kiknek reszkető ajkán át szívök jajszós, síralkas árja árad: vigasztalást adj és erőt, Atyánk, hogy megnyugodva szent tetszésseden, vig szívvel a rájuk

¹ Idézet a gyászjelentésből.

Tóth Gyula vaskereskedése Debrecen, a városháza sarkán

Ajánlja eredeti friedlandi „Premier“, valamint „Meteor“ jegyű folytenégő kályháit. A legkitűnőbb szabályozás, egyenletes hőfejlesztés. Óriási fűtőanyag megtakarítás. Bármely tüzelőanyaggal fűthető. Olcsó előnyös árak!

vetett keresztet felvehessék s lássanak Téged és szeres-
senek a fájdalomban épügy, mint az örömben, a siralom-
ban, mint a vigalomban, a sebek piros lázrózsáiban,
mint az ifjúság virágaiban s a koporsóban épügy, mint
az életben. Tanítsd meg őket hinni, bizni Benned, ki
Atyjok voltál, az vagy és maradsz s ó mondd, ó mondd
a kesergő apának, a jó anyának és a testvérnek, hogy
reménységök kövára Te vagy, ki meggyógyítod és be-
kötözöd szívöknek könyben ázó sebjeit. Ó mondd nekik,
hogy földi sorsa bár halál a hősnek, ám büszkén visel-
jék a fájó gyászt, mit lelkökre vetettél, mert az, ki életét
adá honáért: a földön is örökre él Tenálad. Ó mondd
nekik, hogy túl a temetőn s erősségén túl a sötét halál-
nak, a boldogabb viszontlátással várod őket a Halál
kapuján keresztül a feltámadás dicső reggelén szent Fiad,
a mi Megváltónk, Urunk, a Jézus Krisztus által. Ámen.

Szombati Szabó István,
sátoraljaujhelyi helyettes lelkész.

Napról-napra.

(Folytatás.)

XXIV.

December 10.

Luther megégeti az átok-bullát. 1520.

A felső-dunai magyar királyi hadsereg az ország-
gyűlés példáját követve, a jog és törvény alapjára
helyezkedve, nem hódolnak. Csak a szegény göbé
ült fel. Ezekkel Gedeon császári tábornok elhitette,
hogy a haborúnak immár vége s ezért dec. 28-ikán
Árpatakon szerződésre léptek Gedeonnal, hogy le-
teszik a hűségüket, leteszik a fegyvert. De nem
így történt. A turpisság kiszült s ekkor fejlődött ki
két székely atyafi között az a beszélgetés, amelyet
Gárdonyi Görének s Durbintsnak tulajdonít:

„Komé, akar-é kend hódolni?”

„Aszondi: akar a fene.”

„Mér nem akar kend hódolni?”

„Nem tudom. Csak nem akarok. Nem kívánja a
természetem.”

„No én is így vagyok vele.”

Szavojai Eugén azt mondta: „Kétszáz ezer bajon-
etes puska többet ér Európa összes fejedelmeinek
milliom esküjénél”. A székely azt mondta: „...nyila
abba az árpataki szerződésbe, az én öklöm többet ér
annál”. És megselekedte, hogy kiérdemelte Bemtől
az elismerést, mikor valami nagy dolgot kellett vég-
hezvinni, sáncot megvenni, üteget elfoglalni: „azt
csak bizzuk a székelyekre!” De ember is volt a
székely valóban, még az utolsó közvitéz is; hiszen
ez szólott, mikor Szeben ostrománál Bem maga vezé-
relt egy zászlóaljot rohamra:

„Generális Uram! azt mondom én magának,
ne menjen ott elől, magának még kardja siinés,
aztán, ha közülünk ezeret lelőnek, jön helyettünk
kétezer ees, mert van otthon elégg; de Bem csak egy
vaan, s ha azt lelővik, nem tudom ki a fránya ad
nekünk máást.”

Történt pedig mindez 1848-ban.

December 11.

Ogataj (Horvát István szerint ez az ember is
magyar volt, mert neve így olvasandó: „Ugató”.
Szerkesztő úr! nem lehetne ebből valamit következtet-
etni a „Kutyafejű-tatár” elnevezésre?) főkhán
halála hazatérésre készletti Batut. 1241.

Székesfehérváron megtalálják III. Béla király
koporsóját. 1848.

Budamérnél csatát veszít a magyar. A Pulszky
vezérlete alatt álló félénk tót fiúk szétfutottak az első
ágyúlövésre. 230 halottunk maradt a csatatéren,
250 honvédnek állt tót pedig osztrák fogságba került.
Történt 1848-ban.

Budatinnál Benitzky alezredes (hajh! Benitzky!)
3000 emberrel alaposan elpáholta Hurbán és Frei-
scheisen (még kitörök a nyelvem) 6000 emberét. 1848.

December 12.

Báthory István halála 1586.

Damjanich Alibunárnál megveri a szerbeket,
Felső-Rákoson Gál Sándor ezredes Heydtet kergeti
meg. 1848.

December 14.

Kazinczy Ferencet, mivel a Martinovics-féle
kátét Szentmarjay tanácsára ő is leírta magának,
Alsó-Regmecen elfogják s börtönre vetik 1794-ben.
Börtönéből Buda... Brünn... Kupfstein... csak
1801 június 28-án szabadult meg.

Nádas. Ordódy honvédőrnagy csatát veszít
2300 emberével, Simunich 9000 emberével s 18 ágyú-
jával szemben. Az igaz, hogy Ordódynak egyetlen
ágyúja sem volt. 1848.

December 15.

Melius Péter halála. 1572.

Linci béke megkötése. 1645.

Verseggy Ferenc halála. 1822.

Jarkovátz. Mit írjak ide?! Ez után a név után!
Feledem a történetet. Regét veszek elő. Jókai regéjét.
Az van abban írva: „Sarjazni fog a fű, de sarja
nem lesz zöld, hanem piros, miként a vér... Fel fog
jöni a nap, de sugára nem lesz fehér, hanem piros,
miként a vér... Kiderülend az ég, de boltozatja nem
lesz kék, hanem piros, miként a vér... Megárad a
folyam, de habja nem fog szőke lenni, hanem piros,
miként a vér... Vadul hangzott a véres davosia
a bor mellett, a kirántott handzsárok villogtak az
éneklők kezeiben, a vörös bor lángolt a poharakban...”
És másnap Damjanich 300 honvédje feküdt halva
Jarkovácon.

Mondja tovább Jókai: „Harsogó zenével vonult
be Jarkovára a magyar had. A téli hadjárat min-
den sanyarúságait kiállott hadfiak örültek valahára
fedél alá juthatni s annyi nélkülözés után megízlel-
hetni a szép asszony főztét. Gond nélkül veték le
magukat mindannyian szállásaikon, kényelmesebb
fekvőhelyükre, mint minőt a röggé fagyott tarlok
mezeje ad. A szalma előttük a legpazarabb fény-
űzési cikk, úgy hogy Damjanich egyszer kivívott
fényes győzelem után a harc jutalmául ily magasz-
taló szókkal örvendezteté meg katonáit: „Fiúk, ma
megérdemlitek, hogy új szalmát kapjatek.”

„A rác nők megelőző arccal nyújtának nekik ételt

és italt...“ Ne fogadjátok el jó fiúk, holnap 300 vörössipka fog a hóba hullani!

Úgy lön.

Mikor leszállt a hosszú téli éj, mikor a honvéd fegyvere, a huszár lova mellett aludt: éjfélkor egy ágyú dördül el. Jel a támadásra. Megérkezett Knizanin. Megkezdődött a harc. A honvédek félálmosan, kábult fővel ugráltak ki ágyaikkól; s azon pörén, egy ingben, olyik mezitláb, csak a fegyvert szorongatva rohantak az utcára, harcolni.

Virradatkor adja ki Damjanich győző honvédeknek a jelszót: „Most már mehetünk felöltözködni“. De háromszáz honvéd feküdt a halottak között. Ha a honvédek felgyújtották a falut, ha felkoncolták az egész lakosságot, a gyermekek kivételével... az vessen követ reájuk, aki helyükben nem úgy tett volna. Én nem veszem fel a követ... még ma is csak valami másért venném fel. Ez történt Jarkovácson 1848-ban.

Damjanich, ki ingben-gatyában harcolt, beteg lett. Bizony: Versecen az ágyat kellett őriznie. Mikor ágyából felkelt, még akkor is nagyon fájt a dereka. Hanem azért elment meglátogatni Mecskó hadnagyot, aki sebesülten feküdt. Vele ment Odor Samu 48—49-iki főszolgabíró is. „A honvédség ágyúi — mondja Odor — a megyeház előtti téren (Nagybeeskerek) voltak felállítva és azok felügyeletére egy fiatal honvéd, mint őt kiállítva, aki mikor mellette elhaladtunk, a fegyverével tisztelgett, de rosszúl. Ezt észrevette Damjanich, a honvédet lehordta és azután a puskáját a kezéből kirántva, meg akarta neki mutatni, hogy kell tisztelegni. Ekkor meghibbant fájós dereka és a puska kiesett kezéből; az őrnek intett, hogy azt vegye föl és hozzátette: „megérdemelnéd, hogy főbe lövessélek. Az őrnek a fegyvert nem szabad a kezéből kiadnia soha, őrváltás után jelentkezzél nálam!“

A honvéd jelentkezett és kapott Damjanichtól 10 forintot, no meg egy napi szabadságot arra, hogy a tíz forintokat takarékpénztárba tehesse.

Damjanichnak különben voltak ilyen büntetései. Rákosi is megemlékszik egyről. Így adja elő: „A sárospataki diákok, mint az oroszok védtek a perlaszi elfoglalt sáncokat a már őrmesteri rangban levő nagybotos vezetése alatt. A magyarság már retirált, de ők, mint a szikla álltak. Damjanich három segédtsízt küldött oda, hogy hagyják már oda a sáncot. Az első segédtsízt, egy hadnagy, maga is pataki diák lévén, puskát fogott és beállt a fiúk közé verekedni. A másik segédtsízzel azt üzenték, hogy segítséget küldjenek nekik, ne üzeneteket.

A harmadiknak a szavára végre engedtek... Hanem a visszavonulás alkalmával a nagybotos sebet kapott... Damjanich meglátogatta a sebesülteket. Szólt a nagybotoshoz: „Hallom, hogy te csináltad az egész galibát. Ha nem volnál megsebesülve, fickó, főbelövetnélek. Tanuld meg, hogy a katonának első kötelessége engedelmeskedni. Azt a keserű rézangyalát (ujjúj!) a tentanyaló mivoltodnak!“...

„Őrnagy úr!“...

„Aztán tanuld meg azt is, hogy a puska arra való, hogy löjjenek, nem arra, hogy üssenek vele...“

Ő mondta ezt, aki gyűlölte a puskát s még azt is, aki a puskaport feltalálta, ő, akiről inkább, mint

Pereyrol írhatta Shakespeare: „Ez embernek nincs jókedve, ha csak reggelire 7—8 darab ellenséget agyon nem vert“. Jött volna csak Shakespeare hozzánk tanulni. Hanem a pataki diák ezt igen jól tudta. Hiszen nem hiába volt diák. Hanem azért szerénykedett:

„Nem volt időm tölteni, őrnagy úr!“

„Arra a katonának mindig van ideje. Mit pazarolod a puskáinkat? Hallom, hogy összetörtél egy tucat puskát...“

„Rác puskákkal dolgoztam, őrnagy úr, nem a mieinkkel...“

„A puskákkal nem tudsz bánni, azt látom, nem neked való mesterség. Ezért ezennel megfosztalak őrmesteri rangodtól... és még ma fölterjesztelek hadnagynak. Szervusz“

De hát menjünk tovább. Mert hát Thomanovácon is történt valami. Itt Vetter győzött.

„Óh, áldassék az égi hatalom,

Melytől intézve van... a habokra

Az a kis deszkaszál,

Min a szegény hajótört partraszáll.“

Kossuth Lajos, midőn a hazaszeretet jutalmazásáról van szó, nem akar fukar maradni még Rózsa Sándorral szemben sem. Ezért a mai napon *végleges bocsánatot* ad neki. 1848.

December 16.

I. Ferdinánd királlyá választatik. 1526.

Cserei Mihály nem kedves emberem. Nem azért, mert e mai napon fogott történetének megírásához, Brassóban, hanem azért, mert nem szerette Rákóczyt. Erős protestáns ugyan, de nem „kálvinista magyar“. Mert nem lehet az, aki II. Rákóczy Ferencről így ír: „szörnyű pusztulásra hozta a magyar nemzetet“. Anyira elragadja kizárólagos erdélyi érzelme, hogy majdnem idegennek tekinti a magyart. „Mindenkor Erdélynek romlása, pusztulása — úgymond — Magyarországból következik, mindenkor az erdélyi jó takarékos gazdák javaiból épülnek azok a here, gögös, nagyravégyó, semmivel sem bíró, haszontalan tékozló, magyarországi állhatatlan, nyugtalan emberek...“

Nem vitázom. Kivéven: hahogy valaki parancsolni fogja. Akkor szívesen megteszem. A keserű vád elől most menekülök a költőhöz, aki nem az emberi tudás ismereteivel, nem ephemer dolgokkal magyaráz, hanem az isteni szikra lángösztonével tanít:

„Zsarolt, foglalt jó kedvben és haragban,

Meggázolá a törvényt s a jogot;

Egymás vérét ontofta, itta gyakran,

Ha ellené s szomszédé megfogyott.

Az oltártól rablá el más aráját,

Felszedte a templom szent kincseit,

Égben, földön nagy méltán gyúlt reá vád...
S a bírótól nem félt sem ott, sem itt!...

...Kevéssel volt bünöknél több erényök,

Mely az apákról a fiakra szállt;

De annyiszor ez a kevés — ha vész jött —

Nem engedé elveszni a hazát.“

Cserei történetét 1709-ben kezdte írni.

Guyon, Nagyszombaton csatát veszít. 1700 honvéd küzdött 15.000 osztrák ellen. Elesett 98 emberünk; fogoly lett 798. Szomorúan sémhajtott a honvéd: „Hiába, nincs szerencsénk. Elhagyott már az Isten is”. — 1848.

Parendorfnál a Zichy-dandár veszít csatát, Sopronnál előőrseinket veri meg Parichevich tábornok. Resicán Asbóth őrnagy győz. 1848.

Krónikás.

Időszerű kérdés.¹

A cselekvés idején nincs idő az írásra. Ötödik hónapja magam is, ha nem ugyan a harc színtéri sánccok, fedezék gyilkoló tüzeiben, de mégis a harcéri vonalon a folytonos felelős, terhes, megőrlő munka tüzeiben állok.

Most sem vagyok még abban a helyzetben, hogy egyik-másik kérdés alaposabb tárgyalására több időt szentelhetnék, mégis, hogy az elmúlt napokban bennünket itt Kassán fenyegetett veszedelem egyelőre Istenünk segedelmével és vezér katonáink hősiességével, eltávozott tőlünk, szükségét érzem annak, hogy felvessek oly kérdést, mely nemcsak feleletet, de intézkedést is halaszthatatlanul vár és követel.

Ugyanis a helyzetet legalább nagyjából ismerjük. Látjuk, tapasztaljuk, előttünk fojnak le a világra szóló események. Tudjuk, hogy az ellenség immár másodszor törte át a Kárpátok természetes védvonalát s a másodszori betörés Felsőmagyarországban, különösen Sáros, Zemplén vármegyékben nem volt kis mértékű és aggodalom nélkül láttuk, mikor, mintha a föld maga mozdult volna meg s a lakosság ezrivel menekül a veszélyeztetett helyekről; mikor a polgári és katonai hatóságok magok teszik meg a szükséges óvintézkedéseket, egyes helyeket kiürítenek. Mit tegyen ilyen esetben a lelkész?

A kérdés, melyet itt nyíltan felvetni kívánok, két esetre vonatkozik.

Az első kérdésem ez: abban az esetben, ha az ellenséges haderő közeledtére el kell távozni, menekülni kell a lelkésznek az egyházközségből: mi történjék az egyház értékeivel, az anyakönyvekkel, értékesebb okmányokkal, javaival? Mit tegyen a pap azokkal?

Tegye-e ládába a templomba, a sekrestyébe? Avagy ássa be a földbe, falaztassa be a pincébe? Mint a menekülő szegény nép teszi s közprédának teszi ki az otthon maradt gonoszoknak. Avagy vegye a lelkész hóna alá s vigye magával síró-rívó gyermekeivel együtt?

Mindezek a kérdések jogosak, ámde bizonyosságot nem nyújtanak. Nyugodt, békés időben szép dolog, lehet beszélni elnökségről, vezetökről, presbiteriumról,

¹ Készséggel közöljük e cikket, mert az minket is érint. Szerk.

ámde veszély idején írott malaszt ez, a lelkész ott áll egyedül, mint a többi: védtelenül.

Különös, hogy ez a kérdés egyházunkban, négy századon keresztül immár sok válságon, háborús viszonyokon esett át, mindezeideig rendezve, hivatalosan szabályozva nincsen. Pedig az egyház értékei nem egyéni, de közértékek, közérdekek. A polgári hatóságoknál, világi testületeknél ez a kérdés is szabályozva van.

Helyes, okos, célszerű intézkedés. Kérdem, nem így kellett volna-e nekünk is, nem dec. 2-án, hanem sokkal előbb útmutatásul szolgálva intézkedni, hogy az északi, keleti és déli határokon fekvő egyházközségek, egyházi és iskolai értékeit Budapestre, vagy Dunántúlra valamelyik erkölcsi és anyagi biztosítékot nyújtható egyházba hivatalosan, megfelelő formában megőrzés végett biztonságba szükség esetén elhelyezni? Maga a lelkész elnökség, de sőt az egyházközség sem teheti, minden előzetes előkészítés nélkül. Ki veszi át? ki felelős azért? Mennyi gondtól, mennyi aggodalomtól, de esetleg, sőt nagyon valószínű, mennyi becses egyházi és iskolai értéket lehetett volna ily módon megővni az orosz betörések alkalmából.

Ez az egyik, anyagi, a másik erkölcsi, lelkiismereti kérdés. — Kérdem: miképen viselje magát a lelkész abban az esetben, ha községét az ellenség serege meghódítja s hitvallásával, hivatali esküjével ellenkező cselekedetekre kényszeríti?

A kérdés nem könnyű s különös, hogy sok vihart átélt egyházunk alkotmányában ezen kérdés sincs szabályozva. Pedig szabályozni, rendezni kell, a jelen háború szomorú tapasztalatai igazolják, hogy ezen kérdést egyházi szempontból is rendezni kell. Magyar lelkész háborús időben, mikor hazájának, egyházának, övéinek legszentebb java, élete, becsülete forog kockán, nem imádkozhatik az orosz cáráért és serege győzelméért.

Helytelenül cselekednénk akkor is, ha úgy járnánk el, mint a lembergi érsek cselekedett, mikor az orosz cár ellen prédikált. Azt bizonyára egyik hadsereg sem tűrné meg s tudjuk, hogy a lembergi érsek emiatt orosz fogságba került.

Nem volna kielégítő, ha valaki az egykori mókás pap példájának követését ajánlaná, ki hasonló körülmények között így imádkozott az ellenségért. Uram, áldd meg őt, hiszen őt is Te teremtetted. Tudjuk, halljuk a menekültektől, hogy az orosz sereg nem igen rokonszenvezik sem a róm. kath., sem a protestáns lelkészekkel s a meghódított területen pópáival karhatalommal terheli az embereket a gör. keleti vallásra. Felemlíték neány esetet, melyet a menekültektől hallottam. Egy ember azzal menekült a megöléstől, mert arra hivatkozott, hogy ő olyan vallású, mint Rennenkampff tábornok, kit, mint olvassuk, mivel Lodz hozzászólással érkezett, hadi törvényszék elé került. Rennen

kampf ezelőtt nagy tekintélyben állott orosz tábornok állítólag evangélikus vallású. — Egy községben az orosz sereg bevonulásakor a nép a templomba menekült, a pap misézett s az oroszok 500 rubelt tettek a templom perselyébe; egy más községben azonban hasonló helyzetben orosz katona rálőtt a miséző papra s csak az mentette meg a papot a biztos haláltól, hogy egy más katona, akiben valószínűleg a jobb érzés felebredt, a lövőnek karját megrántotta s emiatt a golyó irányt tévesztett, az oltárba fűrődött.

A kérdés nem könnyű s ily viszonyok között a lelkész helyzete nagyon nehéz. Kell azért, hogy ily esetek is útbaigazításul előzetesen szabályozva legyenek. Az útbaigazítást erre nézve is megtaláljuk a polgári törvényekben. Nevezetesen, ha egy községből a polgári hatóság kivonul s a község értékeit magával viszi, a jogrend fentartása s folytatása érdekében, hogy a községben bizonyos hivatalos faktorokat, kiket ily esetben s ily időben a felettes hatóság felold a hűségi eskü alól.

Rémélhetőleg s adja Isten, hogy meg legyen óva hazánk és egyházunk e háborúban a további betörésektől, zaklatásoktól, mégis a jogrend követeli az ily kérdéseknek elővetes szanálását és rendezését.

Nagytiszteletű szerkesztő úr engedelmével röviden megemlítem még a következőket: Kassán az összes kórházak újból megteltek sebesültekkel, ha valaki az itt ápolt beteg katonák iránt érdeklődik, szíveskedjék a Vörös-Kereszt Egylet Tudósító Iroda, Fő-utca 64. sz. címére közvetlenül fordulni. Tudósító irodánk a legnagyobb készséggel áll ily ügyekben a közönség rendelkezésére.

Tekintettel arra, hogy Kassán kezdettől fogva sok sebesült és beteg katona ápolásban részesül, akinek van magyar-német-tót újtestamentoma, imádságos könyve stb. a katonák nevében hálás köszönettel venném, ha ilyeneket elosztásra rendelkezésre bocsát nekem.

(Ev. Örálló.)

Homola István.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

8008—1914. szám.

Nagytiszteletű Esperes úr!

Mivel kilátás van arra, hogy a honvédelmi minisztérium a jövőben a püspököktől kíván előterjesztést az iránt, hogy kik volnának legcélrányosabban tábori lelkészekül behívhatók, időszerűnek látom már most megtenni az előkészítő lépéseket.

Kérem tehát:

1. méltóztassék velem mielőbb közölni, hogy van-e egyházmegyéje rendes lelkészei közül olyan, aki már mint tényleg behívott tábori lelkész ezen tábori lelkészi szolgálatából vissza kíván térni?

2. méltóztassék felszólítani egyházmegyéje rendes és segédlelkészeit, hogy önként ajánlkozik-e valaki tábori lelkészi szolgálatra?

3. az önként ajánlkozókat méltóztassék sorrendi egymásutánban névsorba foglalni; előbbi helyre téven azt, akinek behívását a közszolgálat érdeke inkább megengedi s kitüntetve azt is, hogy kik családosak és kik családtalanok?

Eljárásának eredményéről mielőbb jelentést kérve, boldog újesztendő kívánása mellett vagyok

atyafiságos szeretettel

Debrecen, 1914 december hó 31-én.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Egy püspöki körlevél.** A hareoló katonaság körül fordul meg most minden. Ők küzdenek, ők véreznnek. Az ő segélyökre kell nekünk sietnünk. Mivel tehetné ezt a mi egyházunk mással, mint azzal, hogy lánglelkű prófétákat küld vigasztalásukra, bátorításukra, szerető szívé, művelt ápolókat sebesülteik gondozására? Mind-ezt mi, tiszántúliak megtettük. Lelkészeink nagy számmal jelentkeztek tábori szolgálatra. Nem vették igénybe őket. Theologus ifjaink beállottak katonának, még nem vitték el a harctérre őket. Fiatal papjaink, káplánjaink jelentkeztek a sebesültek ápolására. Már ott vannak mind a sebesültek körül. De még mindig várják a hős hadfiak, hogy közvetlenül szóljunk hozzájuk. Prédikáljuk az ígét alkalmas és alkalmatlan időben. A katona-papok száma azonban kevés. Élő szóval hozzájuk el nem juthatunk. A mi fiaink mind tudnak írni és olvasni. Az írott, a nyomtatott szóval, alkalmi iratokkal, buzditó, vigasztaló füzetekkel, a szentírással magával kell felkeresnünk őket. Íme ezért adta ki dr. Baltazár Dezső ismeretes körlevelét, melyet a tiszántúli egyházkerület egyházaihoz intézett. A mi egyházaink, presbytereink, híveink meghallották e szöveget. Míg máskor fontos alkotmányos mozgalmakról hónapokig gondolkoznak, tanácskoznak, válaszolnak, most rögtön jelentkeztek. A mi szegény, többszörös csapások által sújtott egyházaink tetemes összegeket küldöttek be a szent célra. „Akinek sok adatott, sok kívántatik attól“. Az írás mondja ezt s még sem az írás tölt be. A kis egyházak sokkal többet adtak, mint a nagyobb, az erősebb s a gazdagabbak. De mindenütt megértették, mit akar a vezér. Egymás után érkeznek az adományok a katonák vallásos, vigasztaló, buzditó iratokkal való ellátására és a katonának állott papjelöltek felszerelésére. Vitatkoznak, akiknek idejük és kedvük van rá, hogy helyes-e, miszerint a mi ifjaink a haza védelmére fegyvert fogtak? A mi híveink nem vitatkoznak, nem okoskodnak, hanem

minden lehető áldozattal méltányolják ezt a szent, ezt a nagy elhatározást. A nép természetes ösztöne jobban tudja, hogy kik az ő emberei? Azok, akik életüket is készek áldozni a honért. Ez magyarázhatja egyedül, hogy a sok csapáson átalment s vagyoni erejében is meggyengült, a viszonyok folytán túlon-túl igénybe vett magyar kálvinista nép minden áldozatot meghozni kész a fegyverben álló hősök s a fegyvert fogó ifjú papjelöltek érdekében. A mi püspökünk csak a mi kerületünkhöz beszélt. De szavát az egész hazában mindenütt meghallották. Még Erdélyben is, melynek magyarsága (püspöke sem, mint örömmel halljuk és örvendő szívvel értjük) nem azonosítja magát a leszerelő, az ifjúságnak és annak vezetőinek lelkes honszerelmét kicsinyítő álkeresztység böleselkedéseivel. Mindenki ad, amit adhat. S van gyülekezet, amelyik mindazt, amit megadhatja, megad. Mint amaz özvegyasszony s mindezt egy hivatalos körlevélre, melyet a mi püspökünk írott. Igaz, hogy lelkével s nem annyira hivatalból s nem kunkorgós, üres böleselkedésből s üres forma szerint írott.

— **Kongrua és korpótlék.** Annak ellenére, hogy a Debreceni Protestáns Lapban félreérthetetlenül az egyházkerületi pénztárhoz kérte a pénztári hivatal a nyugták beküldését, többben másfelé irányították azokat. E miatt némelyik nyugta három helyet is bejár, míg a pénztárhoz beérkezik. A pénztári hivatal ezen az úton kéri a nagytiszteletű lelkész urakat, hogy mindaddig, míg más irányú intézkedést nem tesz a főtiszteletű egyházkerület: a hirdetésben közölt eljárást méltóztassanak követni.

— **Gróf Karacsay Melanie.** Néhai b. e. gróf Degenfeld Gusztáv özvegyének a nevével nem igen találkozunk a boldogabb napokban. A férjétől elmaradt úrnő a téglási nagy kastélyban élte le özvegysege napjait a szép grófi leány és Pál gróf kisebb fia társaságában. S aminthogy itt látogattak meg őt a grófi család tagjai és a régi ismerősök is (s azok között az aranyosmedgyesi öreg nagytiszteletű asszony, a grófné keresztkomja, kit tüntető szeretettel fogadott. A papok gyermekeit az áldott lelkű grófné tartotta keresztvízre). Látogatóival szívesen elbeszélgetett, vendégeit lekötőlező nyajassággal fogadta. Nem volt ebben a leereszkedésben semmi megalázó, nem volt ebben a szíves fogadtatásban és nyajaskodásban semmi keresett. Nem hiában hogy maga is fejedelmi házból származott (a Karacsayak onnét a Kaukázusból származtak át s az utolsó fejedelmek adták e népeknek) s hogy az erdélyi fejedelmek aranyosmedgyesi várában, ebben az oly sok szent s nagy emlékekkel megszentelt s fájdalom, ma az ottani kis magyar egyházzal együtt pusztuló várban töltötte szép ifjúságát. Az erdélyi fejedelmi asszonyokra emlékeztetett mindenképen. Övéért élő-haló benső családiassága, igaz vallásossága, minden fényes szerepeltetéstől, pompától való tartózkodása, de ezekben méltóságos fellépése, erős akarata s nemes hon- és hitszerelme alkották jellemét. Ezért tisztelték őt mindenek, akik csak ismerték s akik közelében éltek. De csak a nagy család és egy meghitt, bizalmas kör ismerte őt igazán. Mióta ebbe a rettenetes világháború veszedelmébe kerültünk, sűrűn találkozunk nevével. Ő volt, aki egyszer-kétszer, háromszor is 1000—

2000, 3000 koronákat adott a debreceni Vöröskereszt-egyesületnek s példát mutatott a mi gazdag pátriciusainknak, cívisainknak is az áldozatra. Most megint azt olvassuk, hogy 2000 koronát küldött a Vörösfelholdnak, emlékezéssel arra, hogy néhai b. e. édesatyja gróf Karacsay Sándor, ez a legendás alak, mint emigráns, a török nemzet vendégszeretetét élvezte. Lám, van hála a nagyok szívében s él az elhunyt kedvesek emléke. Lám, hogy áldozik a nemes, az igaz, a magyar főúri asszony, a szerető szívű gyermek, a fáját, honát szerető, lelkes honleány. Mint viseli férje nevét, mint örzi édesatyja emlékét: gróf Degenfeld Gusztáv özvegye, gróf Karacsay Melanie grófnő, akinék nevét a régi, boldogabb időkben kevesen ismerték, de akinek nevét most mindenki a legnagyobb tisztelettel említi. Mi a legnagyobb szeretettel.

— **A szeghalmi új lelkész.** Csánki Bénéjánt egyetemi tanárrá nevezték ki. Fényes, nagy méltóságra hivatott el a szeghalmi református lelkész. De talán nem nagyobb fizetésre, mint amelyet pap korában kapott. Szeghalom az első paróchiák közé tartozott régen s nagy népességével, e népességnek az újabb társadalmi alakulások iránti fogékonyságával most is első rendű s fontos pozíció. Természetes hát, ha sokan törekedtek e helyre. Aminthogy sokan vannak a hivatalosok, de csak egy lehet a választott. Ez a ritka szerencse és kitüntetés a debreceni kollégium egyik volt széniorát, a lugosi lelkész, Papp Lajost érte, kinek diplomát pár évvel ezelőtt szentelte fel b. e. Eröss Lajos, Futó Zoltán akkor még főjegyző segédletével. (Akkor mondta Futó azt a szép beszédet, amely azóta valóságos szekeres predikáció lett, annyira megtetszett még az ifjúságnak is.) Papp Lajos nehéz, nemzetiségi környezetben jó vezetőnek bizonyult; úgy is, mint ígérő és lelkész, úgy is, mint kormányzó. Be fog válni a szeghalmi nehéz és fontos állásban is és ha Lugoson össze tudta tartani és egygyé forrasztani a sok felől gyűlt és sok féle összetételű népet, itt is össze tudja forrasztani a tiszta fajmagyar, egy községhen született de állandóan súrlódó, máskülönbben dolgos és derék szeghalmi népet. Jeles társai közül (a derék Bokor Sándor is ott volt a jelöltek között) 539-ből 333 szóval választották meg, tehát nagy többséggel az új lelkész, akinek, mint régi ismerősnek, mint tanítványnak innét Debrecenből mi is szerencsét kívánunk és a jó szeghalmiaknak is.

— **Adatok a debreceni ref. egyházzal.** Új év alkalmával olvassák fel régi szokás szerint az egyházak életének múlt évi nevezetesebb mozzanatait. A népesség száma 65,000, házasságra lépett 452 pár (224 vegyes), ezekből javunkra egyezett 113, kárunkra 55; szülöttek 1914-ben 2130, meghaltak 1612, kitértek 10, áttértek 17, szaporodás 525 lélek. Hagyomány és adomány befolyt a perselypénz és alkalmi adományok mellett: a) hagyomány 400 korona; adomány 52746. Az Úr asztalát jórészen a hívek s a törzsökös polgárok magok látták el. Az Isten ígéje 9 helyen hirdettetett (7 rendes, 20 segédlelkész és vallásánár által). Egyházi adó 7 körzetben 168,730 korona és 86 fillér vettett ki, az egyházban 70-nél több néptanító és tanítónő működött. Az egyház iskolai kiadása 300,000 korona körül járt. Az egyház által segélyezett 24,111 korona és 21 fillér összeget vettek igénybe. Az egyház tisztán adminisztrációs kiadása 40,000 koronát tesz ki s ugyanannyi a nagy egyházi bérház múlt évi deficitje is. Az egyház által segélyre kiadott 24,111 korona 21 fillér a követke-

zöleg oszlik meg: 8 havi árvának 230— kor., 24 neveltetési segélyesnek 2600.— korona, 94 egész árvának 4324.— kor., 256 fél árvának 4426.— kor., rendkívüli segély 75 esetben 2254.— kor., rendszeresített segély 382 esetben 1066.— korona, 161 szegény családnak 1200.— korona, ruházati felszerelés 246 gyermeknek 6338.80 kor., tankönyvekért és tanszerekért 2172.41 kor., összesen 24,111.21 kor.

— **Debrecen város ujéve.** Három nagy bástyája volt Debrecennek, a „szabadság őrvárosának”, ahogy a nagy Kossuth nevezte. A nagytemplom (a református egyház), az öskollégium és a városháza (a polgárság). Három hatalmasság osztozott a régi civitáson, ahogy mi a várost még most is előszeretettel emlegetjük. Az egyik eltartotta magát az elienzék, a városban a kormánypart, mind a kettő táplálta és tartotta a kollégiumot. Eltekintve a (régén) kevés számú államhivatalnokoktól, ennek a háromnak volt igazi udvara, serege és ujévi szertartása. Ezek közül a kiegyezés óta az első lassankint háttérbe szorult. Debrecenbe sok más vallású lakos költözött, a ref. egyház nem tudta ezeket assimilálni, mert maga is elvesztette az egyetemes egyházban és a kerületben régi vezérszerepét és előbbi nagy rangjáról, a vezéri polcraól egyenesen közlegényi s közegyházi sorba hanyatlott alá. A kollégium egyetemmé fejlődött s így még nagyobb lett és abban a közösségben, amelyben a régi kollégiumbeli tanintézetekkel áll, még nagyobb hatalom, mint eddig volt. De legtöbbit nőtt a város. A hajdani gazdálkodó, patriarchalis város, a jellegzetes alföldi nagy község helyét modern nagy város foglalta el, mely most I. Endre főbíró személyében hivatott vezért is kapott. A főbíró újesztendő első napján foglalta el hivatalát és nyolc órakor tartotta meg az újévi hálalkodást. Soha még a városházán ilyen jókor s hozzá ünnepnapon nem gyülekeztek a tanácsosok. (Még a daliás hajduk is csak ekkor szokták bevinni a mosdani való veder vizet.) Most pedig 8 órára már az egész magisztrátus díszben parádézott a nagy gyűlésteremben és kívánt a süvegeés, pálcás új polgárnagynak, egymásnak és a városnak boldogabb újesztendőt. 9 óra előtt végződött ez a minden tüntetés nélküli, a helyzetet kifejező szertartás, melynek az volt a koronája, hogy amint az valaha régen szokásban volt, az új főbíró a tanácsot és a hivatalnokokat felvezette a nagytemplomi isteniszteletre, hol nt. Zih Sándor uram szolgált és lelkesen prédikált. A templom s benne az előljárók, a magisztrátus széke évtizedek óta nem látott annyi tanácsnokot. Most hajdú se kellett, mint máskor, hogy őrizze az első pad első helyét. (Nem azért, hogy a polgármester ülhesen bele, mert az ritkán ült, hanem hogy más halandó se ülhesen bele.) A helyeslés moraja zúgott átal a nagy gyülekezeten, midőn az új polgármester vezetése alatt a nagy tábor felvonult. Új rend lesz már, hála Istennek ebben a városban. Kezdődik az új rend, suttogták az emberek. Pedig ezzel még nem új rend kezdődik, hanem csak a régi elfelejtett rend áll vissza, melynek hatása alatt Debrecen a múltban olyan naggyá, hatalmassá, az ország első városává lehetett s azzá kell lennie ismét. Ami egyszer már volt, újra meglészen. Jó vezetés, egyetértő, hozzáértő munkássággal; az egyház, az iskolák és a polgárság vállvetett igyekezetével ismét visszanyeri régi fényét, rangját Debrecen, s még nagyobb, még gazdagabb lesz, mint valaha. Az új polgármester beköszönése és első fellépése nyomán ez a meggyőződés alakult ki. Mennél nehezebb a jelen, mennél sötétebb a

láthatár, annál nagyobb bizalommal néz mindenki az új főbíró kormányzata és uralkodása elé s úgy üdvözli, úgy óhajtja hivatalba lépésének idejét, mint egy szebb, boldogabb kor kezdő pontját, a Nagy Debrecen újesztendőjét.

— **Levél a csatatérről.** (Hogy éreznek a magyar-nép fiai!?) Kelt november 12. Mélyen tisztelt nagytitiztetű lelkiatyám! M on létemkor becses sorait megkaptam, amelyet nagy örömmel fogadtam, de amikor onnét hazánk sorsa a velembeli népfőlkelő tűzér-osztatgot fegyverbe szőlította, kötelesség érzet nélküli bátorsággal vonultunk be a . . . -es üteg kiegészítésére 17-én; százados vezénylete alatt, de ütött a válás órája. Három és fél heti nehéz harc után sokan elváltak tőlünk, kik most közös sírban idegen földön találták nyugvó helyüket, kiknek sírhalmait nem öntözheti a hú feleség és a jó gyermekek forró könnyeikkel. Mink tehát ötven heten visszajöttünk M -ra szintén a . . . -es tűzér laktanyába itt voltunk valamennyien az ekvetációba 2 hétig, de itten igen sok a sebesült és halott, naponta 10—12-öt viszen a gyászkocsi, kit néhány fegyveres katona kísér szomorú arccal, a rideg, gyászos temetőbe és még a kolera is nagy mérvben fellépet, én is kijöttem -ra, már egy hete, hogy itt pihenek én is a maród-cimerbe, betegségem nem igen komoly, majd csak megsegít a jóságos igaz Istenem, igen meg is hültem, mert éjjel-nappal mindig csak hidegben és fáradt testel ha lefeküdtem, fejránkósom volt a prócákom, takaróm csak hitvány köpenyeg, derékaljam volt az elázott hideg föld s így töltöttük napjainkat. De őseink is így szenvedtek drága magyar hazánkért, most mink, fiai ismét vérünkkel pecsételjük egy újab, egy szebb magyar joblét emléket, hogy vissza emlékezhessünk őseink drága emlékére; ismét le kell mosni drága kedves hazánkról és dicső koronás királyunkról, le mosuk az ellenségtől reánk zúditott szennyet, bizunk a magyarok áldott Istenébe, ki oly dicsőn néz le reánk mennyei szent trónusáról a magyar népére: Óh édes Istenem, népek nagy Istene, tekints le már reánk bűnös népeidre, halgasd meg azok siránkozók jajját. Ne nézd azok özvegy és árva zokogó fájdalmát, akiket még idáig megtartott kegyelmed, szerettei közzé segítse szerelmed; szüntesd meg már az iszonyú csapást: ne pusztítsa tovább teremtményeid egymást. Ez volt nekem esteli fohászom, most is midőn bevégzem irásom. — Tisztelt lelkiatyám! Midőn levelem bezárom, szívem érzelméből ezeket kívánom: adjon a jó Isten erőt, egészéget kedves családjának, áldást békességet, hosszú évek során folytassa pájáját, találja a mennyben dicső koronáját. Kívánom ezeket hazafias szeretettel, maradtam hü tisztelője az összes egyház hiveinek is, fogadják hálás köszönetemet. A távolból Maklári Ferenc.

— **Vaskoronarenddel kitüntetett debreceni 39-es főhadnagy.** A hadsereg rendeleti közlönyének egyik legutóbbi száma közölte, hogy a király Szill Edé 39. gyalogezredbeli főhadnagynak az ellenség előtt tanúsított bátor magatartásáért a harmad-osztályú vaskorona-rendet adományozta. Ez a legfelsőbb kitüntetés, amelyet rendes körülmények közt csak törzstisztek kapnak, annál nagyobb örömet kelthet, mert derék házi ezredünk egyik legkivalóbb tisztjét érte. Szill főhadnagy a háború kezdete óta megszaktítás nélkül az ezred kötelekében harcol. A megszámlálhatatlan csata és ütközet, amelyekben az ezred eddig részt vett, Szill főhadnagyot mindig az első vonalban találta, ahol példás bravurral és kitartással állt

A visszatért bajtársak, úgy a tisztek, mint a legénység, a legmelegebb elismeréssel beszéltek elszánt magatartásáról. Az egész ezreddel örvendünk a hős 39-es tiszt megérdemelt magas kitüntetése fölött. Kívánjuk, hogy az annyira szívünkhöz nőtt házi ezredünk büszke lobogóját továbbra is dicsőség és diadalok koszorúzzák.

— **A vallásos iratok.** A keresztyén egyház alakulásának első századában és később az üldöztetések alatt is nagy szerepet játszottak a vallásos iratok, az apostoloknak s lelkes utódaiknak levelei, az evangélisták iratai. Ezeket olvasva, erősödtek meg a hívek, állották ki a rettenetes megpróbáltatásokat és nyertek győzedelmet. Szentek és kedvesek is voltak nekik ezek az iratok, ezért irányult a pogány római állam törekvése, hogy ez iratokat megszerezze és elkobozza. A szabadságharcok után is ilyen iratok tartották a nemzetben a lelket, a költők és a próféták költeményeit titkon leírva így terjesztették a mi atyáink. Nagy szerepe van az igének, a vigasztaló, a bátorító szónak a nehéz küzdelmek között. Ime, ezért szükséges az evangéliommal, bibliai részekkel, alkalmi elmélkedésekkel a mi katonáinkat is ellátni. Erre hívta fel a mi püspökünk a tiszántúli egyházkerület egyházait, de erre kellene intézkedni az egyetemes egyháznak, vagy talán még inkább az Országos Lelkészezsületnek. Hálás feladat, gazdag mező s áldott aratás lesz ez. Megtetszik abból a válaszból, amit a felhívásra az egyházak eddig adtak. Már eddig is 1000 koronánál több gyűlt össze. *Panyolán*, amely három évben egymás után elpusztult (téli áradás, májusi vízár, terméketlen év), a mi kedves barátunknak, *Szarka Boldizsárnak*, buzdító szavára 46 kor. perselypénz gyűlt e célra össze. Lelkes pap, derék nép, szép áldozat. Hasonló történt Nábrádon, ebben a szamosmenti, a Szamos áradásának kitett, másik szatmármegyei egyházunkban. Ott elindult a derék lelkész, Lovass Sándor bátyánk maga és 87 koronát szedett össze. Szívesen kérte és szívesen adták. A szatmármegyei kis egyházak kitettek magukért. Szatmár megye most is vezet. Nem csak azért, mert sok szatmármegyei derék fia van Debrecenben, hanem főleg azért, mert a szatmári kis egyházakban nagyobb az áldozatkészség, mint akár a gazdag s népes alföldi egyházakban is. Az Isten áldja is meg ezeket a lelkes kis magyar egyházakat, azok papjait és híveit is.

— **A kollégium.** Azt tudjuk, hogy a debreceni főiskola egyetemné fejlődött, de azt még nem tudja mindenki, hogy a régi kollégium azon módon megmaradt. (Csak egy új testületet kebelezett magába.) Megmaradt a szokásos újévi tisztelgés is, mellyel a kollégium a püspököt, a főgondnokot és az iskola kurátorát köszönteni szokta. Kun Béla kollégiumi igazgató (lám ez a méltóság is a régi) tizenegy órákor vezette fel a nagyszámú fekete ruhás sereget főtiszteletű püspökünk elé

és ékes szavakban, de szívünk szerint kívánt neki Istentől minden jókat, azaz, hogy tulajdonképen nekünk benne s általa a jó Atya után, kinek kegyelme tartson meg országot, hazát, hivat s az ősi főiskolát is. Szépen válaszolt s bátorított a püspök; az olyan iskola, amelynek tanárai közül kettő a nemzet nagy harcán esett el, (nem felejtjük nevüket soha!) több megsebesült, (szerezzel gondosan ápoljuk őket!), sok vitézül küzd (legyen harcuk diadalmas) s mind elmenni kész; amelynek tanulói önként a zászló alá állanak: megtartja mind magát, mind a közt, melynek oltárára vérét, legnagyobb értékét áldozni kész. Már is megtartotta. A debreceni egyetem első éve dicsőségben kezdődött. A debreceni kollégium és az egyetem országos magaslatra emelkedett és központi helyzetet nyert. Az egész haza tanuló ifjúsága ide néz. Az egész magyarság figyelme, szeretete Debrecen felé árad. Azok a tanfolyamok, melyek a haza védelmére kész ifjak, lelkészek számára itt alakultak s amelyek sorozata még nincs lezárva, kárpoztást nyujtanak azért a momentan kedvetlenségért, hogy a mi ifjaink a táborba szállván, tantermeink megüresedtek. Bizni, hinni, remélni kell, a hon s az őiskola. A magyar református egyház szebb, boldogabb jövőjében. Zengő éljen volt a válasz a megkapó, ihletett szavakra, melyet szokás szerint a szeretet vendégsége követett. 12 óra felé járt az idő, midőn gróf Degenfeld József kerületi főgondnokhoz eljutottunk. Ismét a kollégiumi igazgató beszélt s azt fejtegette, hogy miért jöttünk a grófhhoz s azzal tompította a régi és új tanárok tisztelgésének és ragaszkodásának ilyen valóságos tüntető megnyilvánulását (alig fértünk a gróf fogadó szobájába), hogy annak okát a tanárok önzésében is kereste. Nekünk szükségünk van ilyen gondviselészerű nagy emberre, akivel máskor se ért fel senki, de ki most ebben a nehéz helyzetben valósággal pótolhatatlan. A gróf elhárította magáról ezt a dícséretet. Szerinte itt, a mi egyházunkban a népen fordul meg minden. Nincs pótolhatatlan vezér, nincs legalább ott, ahol a közintézmények helyesen vannak megszervezve. Erre kell törekedni. Ilyen az ősi főiskola, melynek nagyobbak, dicsőbbnek kell lenni, mint valaha és tanárainak is. Lám, lám, a gróf valamikor azzal kezdte közszereplését, hogy nem szeret beszélni, hát csak tenni óhaj. A tettek, az alkotások után már megjött a szó is és már évek óta látjuk, hogy a mi szeretett főgondnokunk közvetlenül és nagy hatással beszél. Különösen, ha szavain a belső érzelmek is visszatükröződnek, mint most a jelen esetben is történt. Kézfogással búcsúztunk ettől a nagy embertől, kit az Isten nekünk jó kedvében adott. Még volt egy stációnk. A városháza. A kollégium és a polgármester között sok összeköttetés van. A polgármester az iskola *helyi gondnoka* (az egyháznak meg állandó főgondnoka), az ú. n. localis cúrator, akinek elnöklése nélkül idegent bevenni a kollégiumi tanulók közé, vagyont, értéket elidegeníteni, diákokat kiesapni nem lehet. Most ez a méltóság is az új polgármesterre száll átál s a lelépő minden olyan megbízatásait, amelyek nem személyét és hivatalát illetik, igen helyesen, utódjának adja átál. Ez történik a mostani helyzetben is. És ezért történt az, hogy a professzor had (amelyben ott volt a Márk Endre ügyészi utódja és a rokonszenvesen fogadott dr. Körösi Kálmán), a városházára is felvonult. I. Endre bíró, még mindig a templomokat járta (még az orthodoxus baptistáknál is volt talán) s így a tisztelgő küldöttség csak a kitett ívet írta alá s így adott iránta s a nemes város iránti

buzgó újévi jókívánatainak kifejezést. Mert igaz, hogy a nemes város kezdte a kollégiumot és építette azt, de ez a kollégium viszont építette és tette naggyá Debrecen s nincs ennek most is egy tanára sem, ki e nagy magyar város jövődjén a legnagyobb szeretettel ne csüggene s aki új boldogabb időt a város sokat próbált polgárainak ne kívánna.

— **A mi fiaink.** Vízkeresztkor megint fényes ünnepélyen vettek részt a tavaszmező-utcai állami főgimnázium épületében elhelyezett debreceni theologus önkéntesek. A mágnás asszonyok Andrássy-úti kórháza tartotta rendes szórakoztató estélyét. Ide voltak teára hivatalosak a mi fiaink és természetesen az estén való szereplésre is. Hiszen szerény, fegyelmezett fellépésükkel, nyílt, diákos modorukkal, szép énekükkel már az első alkalommal köztetszést nyertek. Hát még most, midőn maguk is készültek erre az estére. (Az elsőre a régi műsorukkal, rögtönözve mentek.) Mindenki tapsolta a debreceni nótás diákokat s mindenki ünnepelte a magyar reformátusokat, akiknek papjelöltei a haza védelmére életüket is feláldozni készek. Ami dicsőség s glória a régi múltból, a kath. egyház papjainak vitézi szerepléséből, Kapisztrán János és hadainak elszánásából, a szabadságharc idején szereplő vitéz tábori lelkészek önfeláldozásából összeszövődött, az mind a mi fiaink felé irányul s az ő homlokaikat köríti. Akkor, amidőn még a kath. egyház is elhagyta régi tradícióit s nem kíván harcolni többé (de aztán velünk se harcoljon ám), akkor, midőn a félvilág összefogott a magyar ellen s az orosz áradás fenyeget, most ebben a nehéz napokban ez a maroknyi fiatal magyar református pap és papjelölt példája mint messzi világító tűz úgy lobog és fénylik mindenütt a hazában. Nekünk, akik szervezatlenségünknel, a polgári társadalomba való természetes beolvadásunknál fogva, mint külön testület, mint egyetemes egyház nem tudtunk méltó szerepkörhöz jutni, ők lesznek egykor, ha a küzdelem diadalmasan véget ér, a védpajzsunk és dicsekedésünk. Ők, a lármás és a reform. papok sorából félig-meddig kiközösített ifjak, akik a kiváltságokról való lemondásukkal mások lelki nyugalmát megzavarták; akikre a képmutató álkegyesség nem szívesen tekint, de akiket a magyar társadalom felekezeti különbség nélkül a legnagyobb szeretettel vesz körül. Hát még a mi egyszerű hiveink és gyülekezeteink? Ime nem mehetek el már karácsonyi legációba. (El kellett volna pedig őket bocsátani; hadd hirdették volna a Szabadításról, az Új magyarországról, a győzelemről szóló örvendetes evangéliumot s hadd adtak volna alkalmat a magyar népnek arra, hogy bennük s általuk a hősokeket is megölelhessék.) Légatunk azonban megmaradt és testületek úgy mint egyesek részéről 1459 korona 90 fillért gyűlt össze. Legtöbbet adott a kis szatmármegyei *Olcsva*: 52 koronát. Soha még ennyit legátusnak ott nem adtak. Tomori Dezső, a szabolesi pap 20 koronát küldött számukra. Thegze Gyula egyetemi tanár 14 koronát, a hajdúnánásiak 28, Hosszúmező 10, Újfehértó 60, Balkány 20, Tiszafüred 50, Olcsvaapáti 20, Tornóspálca 10, Balmazújváros (a német) 5, Dobra 10, Eszlár 10, Berény 10, Dada 42, Bajom (ott is lelkes pap s nép van!) 30, Monostorpályi 5, Udvari 10, Körtvélyes 30 (éljen Pataki!), Bihar 10, Kismarja 70 (ez az egyház adott a legtöbbet, a Bocskai népe itt is kitett magáért), Kaba 10, *Bályok*: 41-90 (lélekszám 937, lelkész Molnár Mihály), Olcsva 53, Jánd 15, Nyírbátor 45 K-t. Az adakozások még folynak. Mert kétségtelen, hogy minden tiszántúli egyház meg fog em-

lékezni a debreceni fiatal papi önkéntesekről, aminthogy már eddig is szívökbe fogadták őket, a debreceni főiskola fiait, a mi fiainkat.

— **A trónörökös kárpáti útja.** A fiatal trónörökös Kárpáti útja nagy sikerrel járt. Úgy vette mindenki, mint a kárpáton harcolók megjutalmazását, a felprédáltatástól félő felvidék megvigasztalását, mint a kitett Sziget, Munkács, Ungvár megbátorítóját. E helyeken a mi egyházaink is részt vettek a fogadtatáson. (És erről írni kellene.) A trónörökös ungmegyei útján két érdekes epizód történt. Az uzsoki hágónál százhusz kitüntetésre ajánlott honvéd várta a fenséges urat, aki buzdító beszédet tartott a honvédeknek s aztán nyolevan honvéd mellére feltűzte a vitézségi érmet. A többi személyesen azért nem dekorálhatta, mert több érem már nem volt nála. De igyekezett megvigasztalni a többieket:

— A többi érmet majd el fogom küldeni — mondotta — s vegyétek úgy, mintha én tűztem volna fel.

A másik érdekes epizód Fenyvesvölgyön történt, ahol egy közshadseregbeli zászlós német nyelven jelentkezett a trónörökösnel. A fenséges úr megkérdezte tőle:

— Milyen anyanyelvű Ön, magyar, német, vagy cseh?

A zászlós megmondotta, hogy magyar.

— No, akkor beszéljünk magyarul, — válaszolta a főherceg és hosszan elbeszélgetett magyar nyelven a zászlóssal.

— **Érendređen** december 27-én és január 3-án este a háború alkalmából tartott felolvasás és előadás műsora: 1. „Himnus”. 2. „Heti harci események”. Szaleczki Miklóstól. 3. „Hadi biztosító pénztár”. Csutoros Alberttől. 4. „Hogyan lesz a bakából vakondok”. Nagy Jolántól. 5. „A gyermekek egészsége télen”. Szaleczki Miklóstól. 6. „A háború mérlege újévig”. Csutoros Alberttől. 7. „Katonai epizódok”. Szaleczki Miklóstól. 8. „Az erkölcsi erő, vallásosság és a háború”. Csutoros Alberttől. Végül a „Szózat” éneklése és Csutoros Albert rövid imádsága zárta be az estét. — Megható volt Sylveszter éjszakáján az éjféli harangozás, mely az óév elmúltát és az újév beálltát jelezve, emlékeztetett múlandóságunkra és az örökké való Istenre. Amikor a templom előtt összegyűlt szép számú közönség a XC-ik zsoltárt és „Himnus”-t elénekelte és utána Csutoros Albert lelkész temette el az óévet, megható, könyeket fakasztó rövid szavakkal, majd a „Szózat” éneklése után egymásnak jobb és boldogabb újévet kívánva, nyugvóra tért a nagy közönség. Cs. A.

— **A terménybeli járandóságok** kiszolgáltatásáról a következő miniszteri rendelet érkezett: A m. kir. miniszterium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912. LXIII. t.-c. 16. §-ában nyert felhatalmazás alapján a búzában vagy rozsnak kötelezett terménybeli járandóságok tárgyában a következőket rendel: 1. §. Aki terménybeli járandóságul (javadalmazásul) bizonyos mennyiségű búzának vagy rozsnak szolgáltatására van kötelezve, annak a jelen rendelet hatálya alatt a járandóságnak csupán kétharmadrészét szabad búzában vagy rozsnban kiszolgáltatnia, egyharmadrésze helyet,

pedig ugyanannyi mennyiségű árpát vagy tengerit kell szolgáltatnia és az érték-különbözetet a hatóságilag megállapított legmagasabb árak szerint számítva, készpénzben kell megfizetnie. Aki az 1. §-ban meghatározott terménybeli járandóságot (javadalmozást) kétharmadrésznél nagyobb mennyiségben szolgáltatja ki búzában vagy rozsbán: kihágást követ el és 200 koronáig terjedhető pénzbírsággal büntetendő. *Gróf Tisza István*, m. kir. miniszterelnök.

— **Négy tantermű**, felsőbb hatóságilag is jóváhagyott központi iskolai tervrajz és költségvetés jutányos áron eladó. Tiszaszentimre. Ref. lelkészi hivatal.

— **A bárándi Diakonátus szeretet-vendégsége.** Nem is hittük volna, hogy a mai nagyon drága, szegény világban a bárándi Diakonátus gyakorolni tudja 22 éve elmaradhatatlan misszióját, hogy karácsony szombatján alamizsnát adjon a szűkölködőknek, kik közül igen sokan még fekete kenyeret sem tudnak adni éhező gyermekeinek. — Számításunkban azonban örömmel esalódunk, mert a jókedvű adakozók karácsony szombatja délelőttjén nagy mennyiségben hozták a nagy leányiskola tantermébe az ételmiszereket. — Úgy látszik, mindenki érezte, — magáról tudta —, hogy a szokottnál többen lesznek a Krisztus kicsinyei, kik éheznek, szomjúhozna, sok szenvedést látnak. Szívesen hozták az alamizsnát abból a kevésből, amit az Isten kínos könyhullatásaink között adott, úgy, hogy az iskolában összejött diakonisszák alig győzték szíves köszönettel elszedni azokat. A kiosztás délután történt meg, amikor nagytiszteletű Szabó József reform. lelkész-elnök a diakonátus megjelent tagjai és a nagyszámmal összesereglett szegények előtt szép szavakkal emlékezett meg a jólelkű adakozókról, az egyesület keresztyéni hivatásáról, amely egyesület — különösen a mai időkben — igen fontos és lélekemelő társadalmi tényezőt képez; megemlékezett arról a krisztusi szeretetről, mely mindeneket megoszt, mindeneket elfedez..... Ezután sorra jöttek a község szegényei. Jól esett látnom azokat az öröm- s hálakönnyeleket, melyek egy-egy sok szenvedést, nélkülözést látott özvegy asszony szeméből előtörttek. Örömmel telt benne, hogy láthattam, kicsi iskolás gyermekek mily megrakodva távoztak el a sok jóval. Elismerés is illeti a gyűjtésben és kiosztásban serényen buzgólkodó diakonisszákat és a minden szépért és jóért lelkesedni tudó tevékeny gondnokot: Gulyás Miklóst.... — Kiosztatott összesen 60 családban 252 szegény között 194 méter ruhanemű, 1 q liszt, 1/2 q főzelék, 1/2 q hús, zsir, 75 egész kenyér, 35 K értékű népszerű olvasmányok, iskola- és imakönyvek katonáknak, összes érték mintegy 404 kor. 44 fillér. Kovács László ref. s.-lelkész.

— **Könyves Tóth Sámuel halála.** Városunk egyik közkedvelt embere Könyves-Tóth Sámuel esztergályos mester a múlt héten hirtelen elhunyt. Nagy kiterjedésű városi rokonság gyászolja, széleskörű ismeretsége siratja. Samu bácsinak hívta mindenki. Fia volt a nagy szabadsághősnek, Könyves-Tóth Mihály debreceni lelkésznek s így testvéröccse Könyves-Tóth Kálmán isposály-templomi református lelkésznek. A 48-as eszmékhez való törhetetlen ragaszkodást nagynevű atyjától örökölte. Sokáig volt városi bizottsági-tag. Egyszerűségében is kedves rokonszenvet tudott kiérdemelni mindazoktól, akik vele érintkeztek. — Sok megpróbáltatás érte, de lelke csön- dességét mindig megőrizte. Szép halála volt: minden szenvedés nélkül elaludt. Felette szépen és ékesen nt.

Szele György szolgált. Temetésén előkelő közönség vett részt.

— **Baksai Sándor gyásza.** A Gyalog ösvény, Szeder indak koszorús írójának *Baksai Sándor* dunamelléki ref. püspöknek nagy gyásza van. Meghalt szeretett hitvese, hosszú életen át szerelmetes, megértő élettársa *Helessy Viktoria* főtiszteletű asszony. Az ősz püspök, kinek gyászában mi debreceniek is szeretettel osztozunk, nagy lelki erővel hordozza a csapást.

— **A tiszántúli református egyházkerület** lelkész-képző intézet Debrecen. tanrendje az 1914—5. tanév II-ik felében. Kiss Ferenc: Gyakorlatok a belmissio és a cura pastoralis terén. I—IV. évesek. Heti 2 óra: csütörtökön 10—12. Dr. Erdős József: Isagogikai konversatorium, II. éveseknek heti 2 órán: csütörtökön, pénteken 9—10-ig a VII. egyetemi tanteremben. Sass Béla: Héber nyelvtani seminarium (I. th.-knak kötelezőleg) heti 1 órán: szerdán reggel 8—9-ig a II. számú tanteremben (IX. egyetemi teremben). Dr. Ferenczy Gyula: Szónoklati gyakorlatok (kötelező) I—II. th.-k számára, heti 1 órán: szerdán 3—4-ig az oratoriumban. Szónoklati gyakorlatok (kötelező) III—IV. th.-knak heti 1 órán: szerdán 4—5-ig az oratoriumban. Erdős Károly: A keresztyénség történelme a reformációig (folytatás) I. és II. éves th.-knak kötelezőleg. Heti 3 órán: szerdán d. e. 10—11-ig, pénteken, szombaton d. e. 11—12-ig a II. számú teremben. Dogmatörténelem. IV. éves th.-knak kötelezőleg. Heti 2 órán: hétfőn, kedden d. e. 10—11-ig a II. számú teremben. Patrisztika II—IV. éveseknek (nem kötelező). Heti 2 órán: pénteken d. u. 3—5-ig a III. számú teremben. Német nyelv és irodalom a haladóknak. Heti 2 órán: hétfőn déli 12—1-ig és szombaton d. e. 10—11-ig a II. sz. teremben. Német nyelv és irodalom gyakorlóknak. Heti 2 órán: kedden és pénteken d. u. 2—3-ig az I. számú teremben. Angolnyelv haladóknak. Heti 2 órán: szerdán d. e. 11—12-ig és szombaton 9—10-ig a III. számú teremben. Tudományos seminarium. Heti 2 órán: kedd és péntek d. u. 6—7-ig a III. számú teremben. Mácsay Sándor: Egyházi- és műenek. I. év: csütörtök d. e. 9—10-ig II. év: hétfőn d. e. 10—11-ig, III. év: kedd d. e. 10—11-ig, IV. év: péntek d. e. 10—11-ig a főgimn. énekeremben. Dr. Varga Zsigmond: Kanaan története az ásatások és a reá vonatkozó nyelvemlékek alapján. (Heti 2 órán.) Később megállapítandó időben. Az ó-kori kutatások, különös tekintettel az általános vallástörténetre és a bibliára. (Folytatás.) Heti 2 órán. Később megállapítandó időben. Mitrovics Gyula: Szemináriumi gyakorlatok a hazai nevelés köréből. Heti 2 óra: (később megállapítandó időben és helyen) I. és II. éveseknek.

— **Felhívás.** Bizodalommal kérjük olvasóinkat előfizetéseik megújítására. Az előfizetési pénzek, hátralékok és hirdetési díjak sürgős beküldésére. Kiadóhivatal.

— **A mi tanítóink.** A mi tanítóinkat nem gátolja a privilégium a hazáért meghalni és a mi tanítóink bátran meg is halnak a hazáért. Az elesett hősök száma napról-napra nő. A dicsőség lajstromában olvassuk: Bakk Aladár dunaszentilónai, Radeczky László remeti, Szabó Endre berki, Könyves Kálmán esztári, Szentessy Károly hegyközmonostori, Kiss Mihály anti, Telegdi Károly tanítók neveit; a sebesültek közt találjuk Csongor Ferencet (az ohati derék tanító fia), Nagy Sándort (Nagy Imre tanító fiát), Tomka László zászlóst, néh. Tomka Károly lelkész fiát, Bakk István, Gyökös Imre (Bagos) debreceni képezdészeket. Ha a honszerelm s a szabadság alkotmánylevelén az igazi pecsét a vér, úgy az új

Magyarország alapokmányán nekünk sok pecsétünk vagy. Elesett Agner Béla marosvásárhelyi főgimnáziumi tanár; főhadnaggyá lett és signum laadist kapott a debreceni születésű költő-tanár, Madai Gyula.

— **Gyászhir.** *Kálmán János*, a kolozsvári ref. főgimnázium tudós tanára elhunyt. Kenessey Béla püspök, Csengeri János egyetemi tanár, Tárkányi György és Kovács Dezső méltatták érdemeit. Áldás emlékére.

— **Zászlószentelés Pancsován.** Új év első napján lélekemelő zászlószentelési ünnepség folyt le Pancsován. A város polgársága gyönyörű nemzeti színű selyemzászlóval lepte meg a debreceni 3. népf. gyalogezredet, amely csaknem a háború kitörése óta megszakítás nélkül önfeláldozó bátorsággal védte a határt és a várost; mégpedig, mint a ref. temető újonnan hantolt sírjai mutatják, sajnos, nem áldozatok nélkül. Gachal János, a pancsovai ref. egyház agilis ifjú lelkésze végezte a gyűjtést. Magát a zászlót lelkes magyar nők gyöngéd kezei állították össze s ott izzott rajta a királyhűség és hazaszeret eszméiből összeforró lelkes devise: „Királyért! Hazáért!” Ezt a zászlót szentelte fel új év első napján délután 3 órakor Gachal János ref. lelkész. Félórával a szertartás megkezdése előtt már színültig megtelt a magyar-utcai kised imaház. Képviselve volt a város minden rendű, rangú és vallású lakosa. Célszerűbbnek látszott szabad ég alatt tartani meg az ünnepséget, hogy az aktuson a katonák is jelen lehessenek. Így is történt. Az egész Magyar-utca templommá változott. Orgona helyett, a távoli ágyúdörgés szolgáltatót mélabús melódiát. „Jövel Szentlélek Úr Isten” elnéklése után a pancsovaiak kedvelt papja lépett a rögtönzött szöszökre s izzó hazafiságot lehelő beszédével hol könnyet, hol dacot csalt a nagybajuszú derék népfőkelők szeméibe. Utána megáldotta a zászlót. A hivatalos átadást dr. Radda Ignác, Pancsova város polgármestere végezte magvas beszéd kíséretében. Végül ezer meg ezer ajakon lelkesedve csendült fel a Himnusz. E kis ünnepség minden jelenlevő lelkében mély nyomokat hagyott, a hazafias érzést erősítette, egyházunknak pedig bizonyára sok jóakarót és barátot szerzett. (ot.)

Felelős szerkesztő: FERENCZY GYULA Dr.

Munkatársak: Soltész Elemér, dr. Veress István.

Hirdetmény

tandíjmentesség tárgyában.

Tandíjmentességért minden rendes hallgató folyamodhatik, aki szegénységénél vagy vagyontalanságánál és tanulásbeli jó előmenetelénél fogva erre igényt tart.

A tandíjmentességi folyamodványok az illetékes kari tanártestülethez címzetten az illetékes kar dékáni hivatalába adandók be.

A tandíjmentességi kérvények az alább megnevezett okmányokkal szerelendők fel:

1. Szegénységi bizonyítvány, amely helyett köztisztviselők és tanférfiak gyermekei vagyontalansági bizonyítványt csatolhatnak és

2. Tanulmányi előmenetelekül tanúsító bizonyítvány.

Az első éves hallgatók csak jeles érettségi bizonyítvány alapján remélhetnek tandíjmentességet.

Tandíjmentességért minden karhoz külön kell folyamodni.

A hallgatók mentesség iránti kérvényük sorsa felől a hirdetőtáblakon értesítetnek. A hirdetmény közzétételétől számított nyolc napon belül az egész mentességben nem részesültek tandíjukat a quaesturába befizetni tartoznak, hacsak a befizetésre a kartól március 3-áig haladékot nem kaptak.

Az egész tandíjmentesek indexüket a quaesturába beadják, hogy az a tandíjmentességet bevezethesse.

A debreceni m. kir. tudományegyetem rektori hivatala.

A máramarosszigeti református Lyceum igazgatótanácsától
290—1914. szám.

Pályázat jogtanári állásra.

A máramarosszigeti református jogakadémián a Máramaros vármegye által az ezredévi jubileum emlékére alapított és fenntartott jogi tanszék beöltésére pályázat hirdettetik.

A megválasztandó tanár köteles lesz a magyar közjogot és a közigazgatási jogot, valamint az akadémia igazgatósága által részére kiosztott más rokon tantárgyakat heti 12 órán át tanítani s ezen kívül tárgyaiból megfelelő special collégiu-mokat tartani és semináriumi munkát vezetni.

A tanszék javadalmazása, ha rendes tanár választatik meg, a tanszéket fenntartó Máramaros vármegyétől 4000 korona törzsfizetés és 800 korona lakpénz. Ezen kívül az államtól nyerendő fizetésekiegészítés. A fenntartó testület gondoskodik, hogy a megválasztandó rendes tanár 400 koronás ötödéves korpótlékot kapjon. Vizsgapénzből és tandíjból való részesedés ez idő szerint nincs.

A tanszék elnyeréséért pályázhatnak oly fedhetlen előéletű magyar állampolgárok, akik az állami jogi tanintézetek által megkívánt képesséssel bírnak.

Amennyiben alkalmas pályázó nem lenne, jogi vagy államtudományi doktori oklevéllel bíró egyén is megválasztható, azonban csak rendkívüli tanári minőségben évi 3000 korona fizetés, 800 korona lakpénz és 900 koronás ötödéves korpótlékra való igénnyel, oly feltétellel, hogy a református Lyceum igazgatótanácsa által meghatározandó határidőn belül a kívánt egyetemi magántanári képesítést megszerezni köteles leend,

mely esetben újabb választás nélkül rendes tanárrá lesz, ellenkező esetben új választásnak van helye.

A tanszék betöltésének joga Máramaros vármegye Törvényhatósági Bizottságát illeti, mely azt egy saját kebeléből választott tanárválasztó bizottság útján végérvényesen gyakorolja.

A pályázati kérvényt, felszerelve születési anyakönyvi kivonattal a pályázó egészségét bizonyító orvosi bizonyítvánnyal, a képesítést igazoló okmányokkal és életrajzi adatokkal (curriculum vitae), melyben a pályázó eddigi irodalmi működése is tüzetesen feltüntetendő, valamint jelenlegi szolgálatáról való bizonyítvánnyal és katonai köteleit feltüntető okmánnyal 1915. évi január hó 30-ig a máramarosszigeti református Lyceum igazgatótanácsának alólírt elnökéhez Máramarosszigetre kell beküldeni.

A megválasztandó tanár szolgálati és fegyelmi tekintetben teljesen a jogakadémia felettes egyházi és iskolai hatóságainak lesz alárendelve s jogosított és kötelezett tagja lesz az országos tanári nyugdíjintézetnek.

Máramarosszigeten, 1914. évi december hó 30-án.

Héder János s. k.,
lyceumi h.-gondnok,
az igazgatótanács elnöke.

A Nagytiszteletű lelkész urak és a n. é. úri közönség b. figyelmét fel.. hívom 20 éves törv. bejegyzett ..

FÉRFI SZABÓ

cégemre (üzletemre), melyben a leg-elegánsabb angol és magyar divatu úri ruhákat, papi palástokat és fő-vegeket, sikkos vasuti és katonai egyenruhákat készítek.

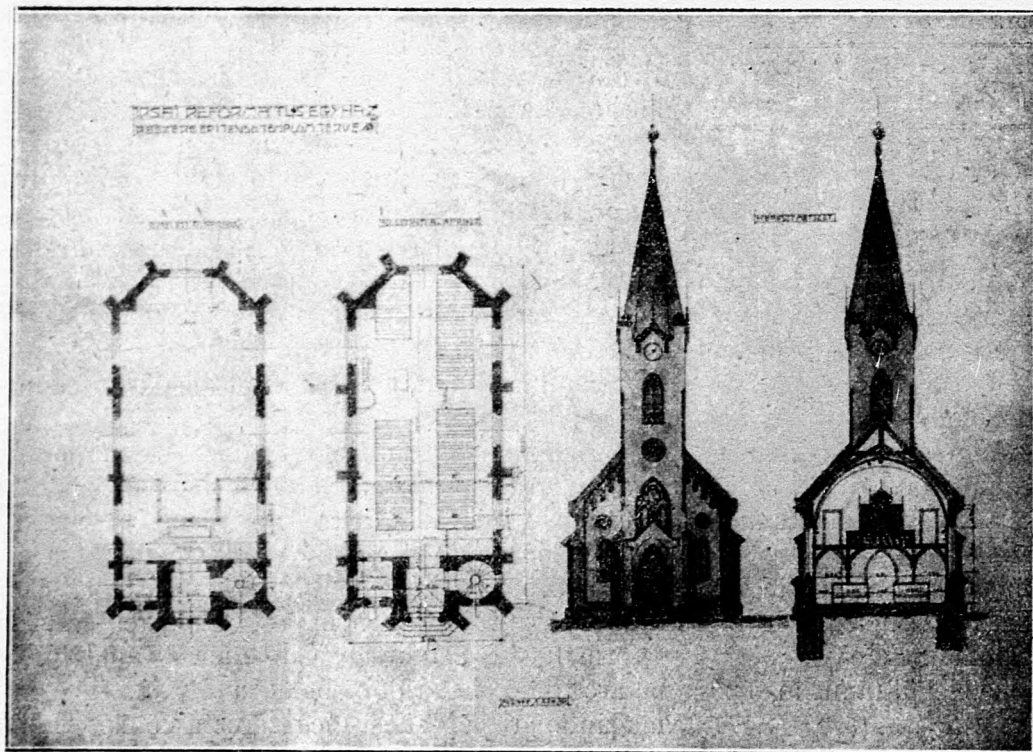
Tartalékos tisztok, tisztjelöltek és egyéves önkéntesek teljesen előírás szerint lesznek felszerelve.

↔ Teljes tisztelettel ↔

Prelovszky András

papi, egyenruha és úri szabó
Debrecen, Kossuth-u. 4.

HOLLÓS és QUITTNER

építésszek és építő-
mesterek

Budapest

VIII., Mária-u. 11. sz.

Telefon: József 34—10.

Elvállalnak mindennemű, az építési szakba vágó munkálatokat, költségvetések készítését, építkezések keresztülvitelét, valamint régi épületek átalakítását stb. stb.

Nagy gyakorlattal bíró speciálisták templomok és iskolák tervezésében és építésében.

Szegény egyház gyülekezeteknek iskolák és templomok, valamint lelkész- és tanítói lakások terveit díjtalanul elkészítik. Adnak szakvéleményt és becsleéseket végeznek. — Kívánatra személyesen is megjelennek, valamint szívesen szolgálnak szaktanácsadó felvilágosítással.

Építető egyházak figyelmébe!

Templomok és iskolák
festését, templomi és
iskolai berendezések
mázolását mérsékelt
áron elvállalja

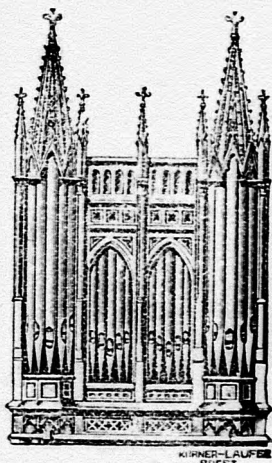
Schuller Sámuel

templom- és szobafestő vállalkozó

Debrecen, Simonffy-utca 25.

Telefonszám 806.

Csak első
díjakkal
kitüntetve.

A pécsi
országos
kiállításon
állami
aranyérem-
mel kitün-
tetve.

Alapított
1907-ben.

Alapított
1897-ben.

Angster József és Fia

Pécs.

Orgona- és harmoniumgyár

A budapesti bazilika nagy orgonájának építője. Ajánlják
kitűnő hang- és erős szerkezetű légnymatu és elek-
tromos berendezésű

Orgonáikat

a legjutányosabb árak mellett, művészi kivitelben. —
Raktáron kitűnő hangu

HARMONIUMOK minden nagyságban

Elektromos fújtató készülékek.

Árjegyzéket kívánatra ingyen küldünk.

Löfkovits Arthur

oras, ekszerezsz üzlete Debrecen, Piac-u.

Egyházi készletek, keresztelő edé-
nyek, urasztali poharak, tányérok,
kannák alkalmi ajándékok

nagy raktára.

A református egyházak szállítója.

Orgona és Harmonium gyár

Gőzerő hajtás és saját villamos világítással
berendezve.

ORSZÁGH S.
és Fia

cs. és kir. udvari
szállító

RAKOSPALOTA.
Budapest mellett

Az 1885. évi országos kiállításon „nagy
diszoklevéllel” (első díj) és „Ferenc József lo-
vagrenddel”, az 1904. évi veszprémi kiállításon
„arany éremmel” (első díj), az 1906. évi kassai
kiállításon „diszoklevéllel” (első díj) kitüntetve,
azonkívül számtalan kitüntetés és elismerés.

Ajánlják kitűnő hangu és szerkezetű, fő-
leg a legújabb légnymatu (pneumatikai) orgo-
náikat, melyek rendkívül könnyű játékmód és
a változatok egyszerű kezelése mellett, az
időjárás minden viszontagságának ellenállnak.
Szolid munka és jutányos árak. Kisebb orgo-
nánk készletben vannak. Eddig 700-nál több
új orgona lett szállítva. Raktáron kitűnő hangu
harmoniumok minden nagyságban. Harmiumok
tetszésszerű rajz és változat összeállítással
rendelésre készülnek.

Árjegyzék és részletes tervezet kívánatra
díjmentesen küldetik.

ORGONA !!

Nagyvaradon, fő-utca 51/15.

UJ ORGONÁKAT

készíték a legújabb pneumatikus csőrendszer szerint, golós-ládával. Biztos működéséért még a legnedvesebb templomban is kezeskedem.

ORGONÁIM az elképzelhető könnyedségű játszás-móddal birnak és mindamellett az egyes sipok a leggyorsabb játszás mellett is precízen azonnal megszólalnak.

Elvállalok továbbá

régi orgonákat átalakítás, javítás és hangolás a legjutányosabb árban.

ORSZÁGH ANTAL

orgona készítő.

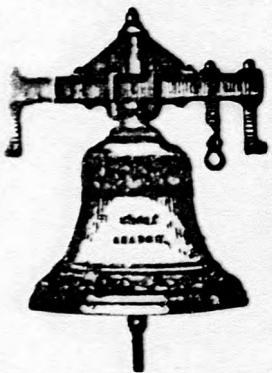
Alapított 1840.

Alapított 1840.

Hönig Frigyes

gőzüzemre berendezett harang és ércöntődeje, szivattyúgyár

ARAD, RÁKOCZI-UTCA 11—28. SZÁM.

Ajánlja cs. és kir. szabadalmazott harangjait, melyekkel bármely más haranggal szemben egy azon hang előállításánál 3—46% suly és ármegtakarítás éretik el. Kitéró jó hang és tartóságaert több évi jótállás.

Legkedvezőbb fizetési feltételek.

Forgatható és igen könnyen lóditható vas harang fölszerelések, melyekkel egy ember több harangot húzhat és tuzmentes vas-árványokkal. Régi harangoknak vas-szerelésre ala kítását, avagy azoknak csekély fölüfizetes mellett új harangokkal való fölszerelését.

Képes arlapok és költségvetések kívánatra ingyen és bérmentve küldetnek.

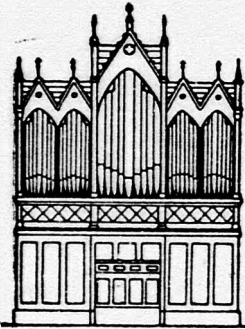
1890-ben a legnagyobb állami premiummal kitüntetve.

Rieger Ottó

gőzüzemre berendezett és a kir. udvar orgonagyára. — Hazánk legnagyobb orgonájának a király orgonájának (koronázási templom) alkotója.

Budapest, X. Szigligeti-u. 29.

császári- és királyi udvari szállító.

A bécsi, párisi, pécsi stb. kiállításon kitüntetve. Kedvező fizetési feltételek mellett kiváló tiszta légnyomású csőrendszerü (pneumatikus) tartós nemes hangu orgonákat szállit.

40 év óta 2000-nél több orgonát szállított, közte a „KIRÁLY ORGONÁJÁT“

amey mü ezidő szerint Hazánk legnagyobb orgonája. 80 változatu villanyerőre berendezve. Orgona javításokat és hangolásokat a legmérsékeltőbb árban teljesit.

Orgona jókarban tartását elvállalja. Katalógussal tervezetekkel és rajzokkal kívánatra díjmentesen szolgál.

Rieger orgonagyára 40 évi fennállás óta 2000 orgonát szállított.

Király balzsam

Köszvény és csusz ellen.

Legújabb gyógyszer.

Ezen balzsam legújabb gyógyszer egy belsőleg, mint külsőleg mindenféle fájdalmak ellen. Király-balzsam készítményem mint házi szer szükséges, hogy minden háznál kéznél legyen, mert egy belsőleg, mint külsőleg kitünő hasznos szer.

Belsőleg gyomorfájásnál gyomorgörcsnél csikarásnál, fejfájásnál azonnal hat s legjobb fájdalomcsillapító.

Külsőleg tekintélyes orvosok ajánlják köszvényénél csuznál továbbá meghüleséknél, fog és fejfájásnál pár perc alatt hat. Igen hasznos gyógyszer még szájvizhez cseppentve rossz lehellet szagtalanításra 1 üveg 2 k 65 f. 3 üveg 6 kor. 5 fill. Utánvétellel bérmentve.

Magyar ember nem használ mást csak a híres

Hajdusági pedrót!!

mely legjobb bajusznövesztő és ápoló szer az összes bajuszpedrő készítmények között. Hatása gyors és biztos

Postán 3 dobozt 2 K. 15 fill.ért. 6 dobozt 3 K. 65 fill.ért bérmentve utánvétellel küld a készítő.

Grósz Nagy Ferencz

„Arany egyszerű“ gyógyszerháza a hol mindnn bel- és külföldi gyógyszerkülönlegességek erdreti árakban szerezhetők be.